

HÅLLBARHETSPROGRAM VÄSTERPORT

Version 3.0

2022-03-01

**VARBERGS
KOMMUN**

Lösanvisning:

Den 27 april 2021 beslutade kommunstyrelsen i Varbergs kommun om namn på gator, kvarter och offentliga platser i Västerport. Till exempel kommer Östra Hamnvägen att byta namn till Mathilda Ranch allé framöver. Namngivningen och namnbytet blir dock av först när gatorna i etapp 1 är färdiga. Av den anledningen benämns Mathilda Ranch allé i den här versionen av Hållbarhetsprogrammet fortsatt med dess nuvarande namn Östra Hamnvägen.

Bilder i Hållbarhetsprogrammet 3.0:

Natalie Greppi, sidorna 1, 20 (till höger) 38 (till vänster) 41 och 49
Lars Bygdemark, sidan 4
Hidvi Group AB, sidorna 6 (till vänster) 10, 16, 20 (till vänster), 22, 27 (övre) och 44
Varbergs kommun, sidan 5, 27 (nedre), 30, 35 och 38 (till höger)

Illustrationer i Hållbarhetsprogrammet 3.0:

Mediabolaget, sidorna 1, 3 och 49
Abako, sidan 6 (till höger)
Stoner Hill, sidan 4
Spacescape, sidan 13
Varbergs kommun, Lina Berntsson, sidan 15
Varbergs kommun, Fredrik Johnsson, sidorna 33 och 37
Varbergs kommun, sidan 47

Framtagandet av Hållbarhetsprogrammet

Hållbarhetsprogram Västerport etapp 1, 2016-07-01 har arbetats fram och författats av Johanna Engberg och Evelina Johansson, White Arkitekter AB, i samarbete med Varbergs kommun. Revideringen av versionerna 2.0 och 3.0 har genomförts inom projektorganisationen under ledning av Jenny Rydén, hållbarhetsansvarig för projekt Västerport, Varbergs kommun.

VERSION	DATUM	ORSAK	SIDOR	ANSVARIG PERSON
1.0	2016-07-01	Ursprunglig version		Johanna Engberg, White Arkitekter AB Evelina Johansson, White Arkitekter AB
2.0	2019-04-30	Komplettering och revidering av krav för att uppfylla kommunens hållbarhetsmål samt Miljöbyggnad 3.0	11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 21, 23, 30, 31	Jenny Rydén, hållbarhetssamordnare, Varbergs kommun
3.0	2022-03-01	Certifiering enligt Citylab 2.1	Genomgående hela dokumentet	Jenny Rydén, hållbarhetssamordnare, Varbergs kommun

INNEHÅLL

1. PROJEKT VÄSTERPORT	4–9
– Bakgrund	
– Tidplan	
– Om Hållbarhetsprogrammet	
2. UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER	10–13
– Sex utgångspunkter	
– Nulägesbeskrivning	
3. ÖVERGRIPANDE VISION OCH MÅL	14–15
– Styrdokument	
4. SEX HÅLLBARHETSMÅL	16–29
– Checklistor	
5. ORGANISATION OCH ROLLER	30–33
6. DIALOG OCH DELAKTIGHET	34–35
7. KOMMUNIKATION	36–37
8. GENOMFÖRANDE OCH SAMVERKAN	38–43
9. INNOVATION OCH LÄRANDE	44–47

BILAGOR

- A. KVALITETSRÅDETS PROCESS
- B. DIALOG OCH DELAKTIGHET
- C. SOCIALKONSEKVENSANALYS, SKA

1. PROJEKT VÄSTERPORT

BAKGRUND

PROJEKTBESKRIVNING

Västsverige är en växande region. Idag bor det mer än 66 000 invånare i Varberg och år 2030 kan det vara närmare 80 000. Tillväxten ökar kommunens konkurrenskraft och när fler människor flyttar hit skapas bättre förutsättningar för företag och andra näringar att etablera sig här, något som gynnar hela kommunen.

Tre projekt bildar tillsammans ett stort stadsutvecklingsprojekt i Varberg; flytt av Farehamnen åt nordväst, anläggning av Västkustbanan med dubbelspår i tunnel under Varbergs tätort och utveckling av Västerport till en attraktiv och livskraftig stadsdel. När de nuvarande järnvägsspåren förläggs i tunnel och industrihamnen flyttas, frigörs stora markytor så staden kan växa västerut, mot havet. Den här markytan har ett strategiskt och centralt läge i Varberg och den kommer omvandlas till den nya stadsdelen Västerport. Ambitionen är att utveckla ett myllrande, levande och blandat område som förstärker kopplingen mellan staden och havet.

När Västerport står färdig beräknas Varberg ha fått ytterligare cirka 2 500 lägenheter i ett centralt beläget område med närhet till bland annat den nya noden för kollektivtrafik, kulturvärden såsom Fästningen och den gamla stadskärnan samt en koppling till hav och natur. Här finns också ett hotell med en modern konferensanläggning som bidrar till att ännu fler besökare vill upptäcka Varberg. I bottenplan av bostäderna i Västerport finns det lokaler, verksamheter och service vilket bidrar till en levande stadsdel och en hållbar livsstil.

Områdets historia

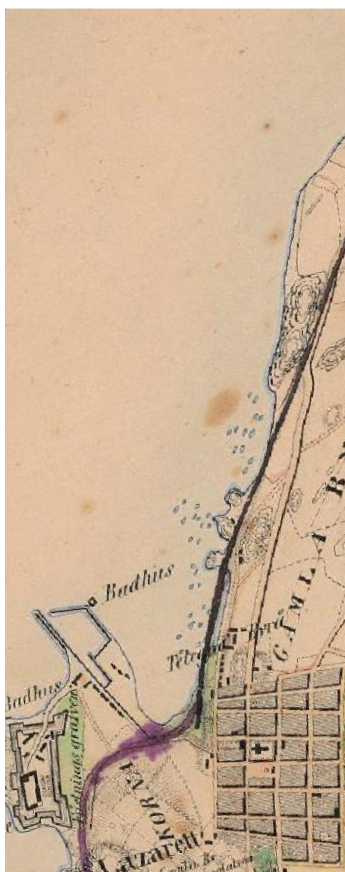
Dagens hamnområde var från början en havsvik som sträckte sig in till det befintliga stationshuset. Det strategiska läget på västkusten tillsammans med tillgången till en naturligt skyddad hamn var viktiga förutsättningar när Varberg grundades. I flera hundra år har stad och hamn hört samman och blomstrat sida vid sida. Redan på medeltiden fraktades gods till och från Getakärr, Varbergs stads föregångare. Först i slutet av 1700-talet fick privata intressenter tillstånd att anlägga en riktig hamn med hamnbrygga.

Med tiden blev dock den skyddade viken innanför Getterön allt grundare. 1844 tog Varbergs stad över ansvaret för hamnen, det muddrades och en ordentlig hamnpir byggdes. Utvecklingen gick nu fort och några decennier senare hade Varberg länets bästa hamn. *Se bilderna nedan hur strandlinjen förändrats över åren.*

Området före förvandlingen

Hamnområdet omfattar cirka 50 hektar och består bland annat av stora industribyggnader där de befintliga verksamheterna Hallands Hamnar Varberg, SWT Paper och Varberg Energi huserar. I den södra delen av området finns en fiske- och småbåtshamn, en gästhamn som är välbesökt under sommartid tillika området som tidigare var ett färjeläge för Stena Line.

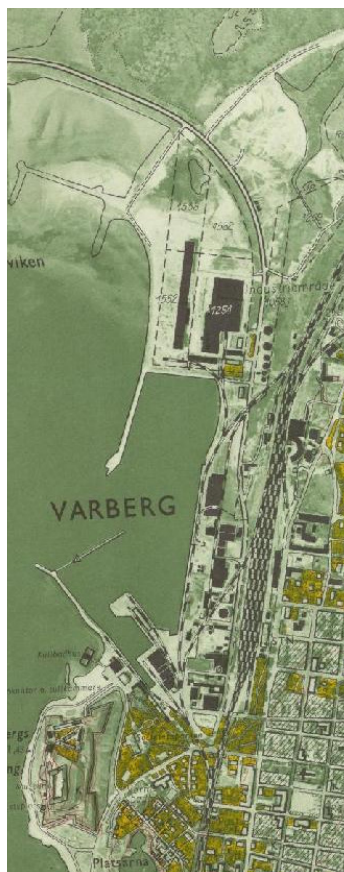
Hamnområdet gränsar i söder mot Barnens badstrand och Societetsparken, i öster mot Västra Vallgatan/Birger Svenssons väg och i norr mot Getterön. Hamnområdet är isolerat från Varbergs centrala delar genom järnvägsspåren som utgör en barriär mellan staden och havet. I södra delen av området ligger Campus Varberg som tillhandahåller högskole- och yrkeshögskoleutbildningar. Här finns också ett hotell, bageri och parkeringshus.

Strandlinjen år 1855.

Strandlinjen år 1919.

Strandlinjen år 1956.

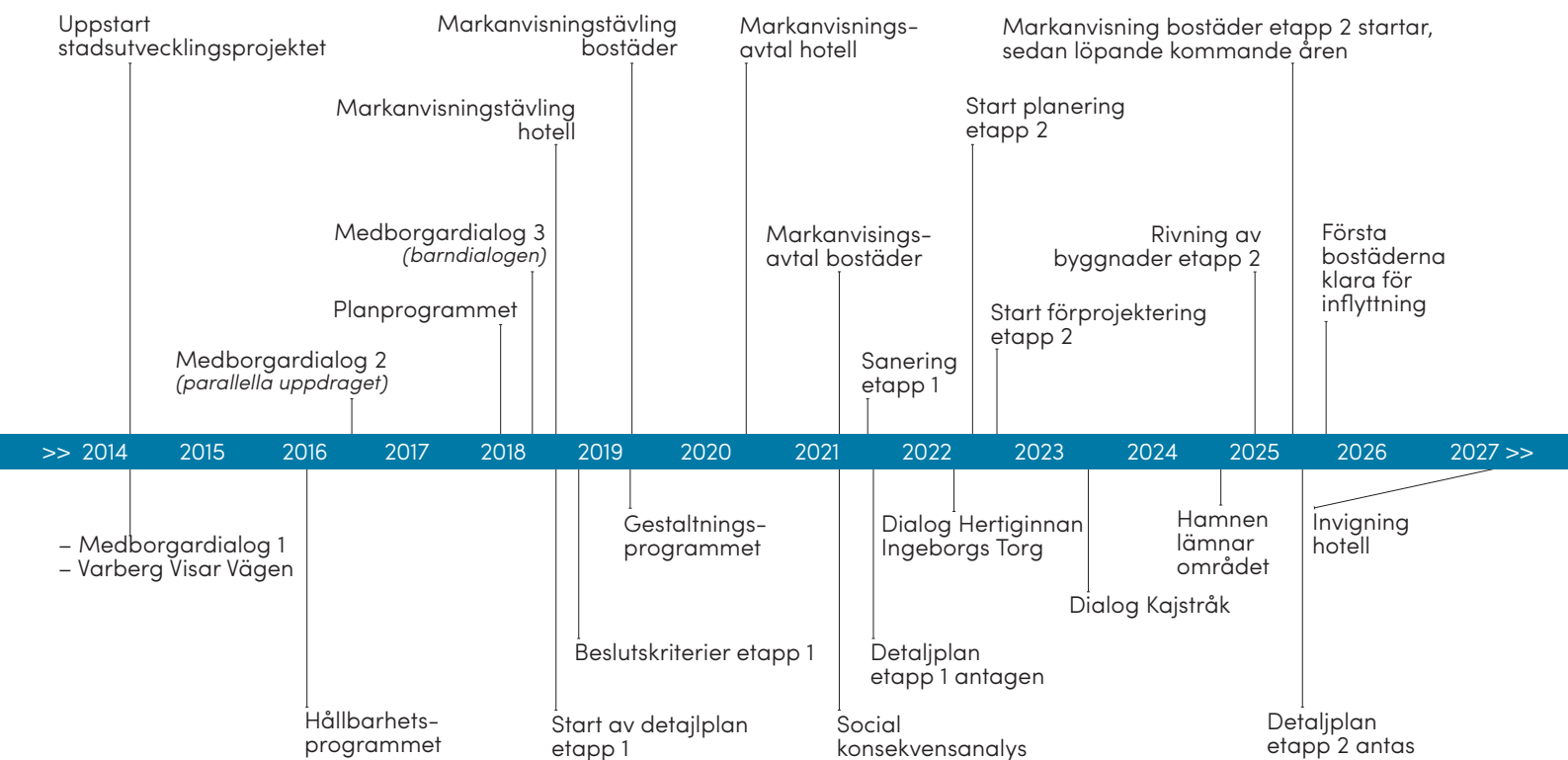

Strandlinjen år 2018.

TIDPLAN

I slutet av 1800-talet byggdes järnvägen i Varberg. Tillsammans med hamnen har den sedan dess varit länken mot omvärlden samtidigt som den utgjort en barriär mellan staden och havet – och mellan havet och människorna. Utbyggnaden av Väst kustbanan till dubbelspår har pågått i många år. I Halland är det endast sträckan Varberg-Hamra som fortfarande är enkelspårig. Efter genomförd järnvägsutredning beslutade Banverket 2003 att gå vidare med alternativet stadsmiljötunnel öst (SMTÖ).

Den 21 mars 2013 kom regeringens tillåtighetsbeslut för sträckan genom Varberg och i slutet av 2019 påbörjades bygget av tunneln. Den beräknas vara färdig vid årsskiftet 2024/2025. Därmed försvinner barriären med järnvägsspår mellan stadens centrum och industrihamnen. Efter att hamnverksamheten har flyttat till sitt nya nordvästra läge kan den nya stadsdelen Västerport växa fram i sin helhet. Den nya hamnen ska färdigställas under 2024. Som grund för styrning av Västerports kvaliteter ligger hållbarhetsprogrammet och det ska genomsyra allt arbete från planering till färdig stadsdel. Mark- och kajarbeten för Västerport startade under 2021.

OM HÅLLBARHETSPROGRAMMET

VARFÖR ETT HÅLLBARHETSPROGRAM?

Varberg ska visa vägen till Agenda 2030 genom att vara ett föredöme och inspirationskälla i sitt hållbarhetsarbete. Kommunen har översatt den globala agendan till lokala hållbarhetsmål som gäller hela den kommunala organisationen och omfattar kommunens roll att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling av Varberg som samhälle. Hållbarhetsprogrammet bygger vidare på de kommunala styrdokumenterna och Varbergs Vision (se kapitel 3), i programmet konkretiseras projektets hållbarhetsmål och åtgärder som redovisas i särskilda checklistor, se kapitel 4.

Hållbarhetsprogrammet syftar till att styra Västerports utveckling i en hållbar riktning och underlätta arbetet kring hållbarhetsfrågor för samtliga aktörer i projektet. Att arbeta i enlighet med programmet är ett led i att göra Varbergs Vision praktiskt genomförbar för Västerport och att stadsdelen blir ett föregångsexempel inom hållbar stadsutveckling. I hållbarhetsprogrammet beskrivs hur de medverkande byggaktörerna i Västerport ska samverka, hur projektet arbetar med dialog, delaktighet, innovation och vilka arbetsrutiner som krävs under projektets gång för att uppnå dessa hållbarhetsmål.

Vem ansvarar för Hållbarhetsprogrammet?

Varbergs kommun är initiativtagare och ansvarig för hållbarhetsprogrammet. Projektledaren för Västerport har i uppdrag att löpande uppdatera kravnivåer kopplat till de styrande dokumenten, och styrgruppen för stadsutvecklingsprojektet ansvarar för att hållbarhetsmålen följs upp i varje skede i den fortsatta processen.

Hur har det tagits fram?

Första versionen av Hållbarhetsprogram Västerport, 2016-07-01, togs fram av White Arkitekter på uppdrag av projektet, i samverkan med representanter från kommunens olika förvaltningar samt arbetsgruppen för hållbarhetsfrågor i projekt Västerport. En mindre revidering genomfördes 2019 som resulterade i versionen 2.0 som antogs 2019-04-30.

Hur ska det användas?

Hållbarhetsprogrammet är ett styrande dokument som berör alla parter som deltar i arbetet med Västerport. Det kommer att biläggas avtalen för markanvisning, markköp och genomförande, och det riktar sig både till Varbergs kommun och byggaktörerna (befintliga som tillkommande).

Programmet ska användas som vägledning för kommunen, framtida fastighetsägare, brukare, näringsidkare och andra berörda aktörer i området. Det kommer dessutom att användas som underlag för markanvisningar och till kommande utredningar och planuppdrag samt utgöra en bilaga till detaljplanen. Alla beslut rörande Västerport ska avvägas mot ställda krav, mål och ekonomiska förutsättningar.

Version 3.0 – certifiering enligt Citylab

Med anledning av att projektet ska certifieras enligt Citylab så har nu en större revidering av hållbarhetsprogrammet genomförts. Under processen, som inleddes hösten 2020, har två större workshops genomförts – en med byggaktörerna som vunnit markanvisningen för etapp 1 och en med medarbetare från kommunorganisationen.

Tillsammans med byggaktörerna var syftet att gå igenom checklistorna i version 2.0 och avgöra om dessa fortfarande var relevanta eller behövde uppdateras för att säkerställa att den höga ambitionsnivån uppfylls, kopplat till inriktningsbeslutet. Workshopen med kommunens medarbetare byggde på att levandegöra hållbarhetsarbetet inom kommunens organisationer och rikta fokus på den sociala dimensionen. Deltagarna fick också fundera på utveckling och innovation för att det övergripande målet om skapandet av en hållbar stadsdel kan nås – rustad för att klara av framtidens utmaningar. Resultatet från dessa workshops har sedan arbetats in i detta dokument, läs mer på sidan 46, kapitel 9.

Citylab

Hållbarhetsprogrammet utgör också en del i redovisningen som sker inom ramen för certifiering enligt Citylab, som är ett svenskt certifieringssystem för hållbar stadsutveckling inom Sweden Green Building Council (SGBC). Styrgruppen för stadsutvecklingsprojektet beslutade under 2019 att Västerport ska arbeta enligt Citylab med målet att certifiera planeringsarbetet. Detta föranledde revideringen 2.0 för att kunna uppnå de indikatorer som Citylab innefattar. Projektets hållbarhetsarbete har gått från att drivas som en parallell process vid sidan om, till att bli en integrerad del av det huvudsakliga projektet. Våra processer kring samverkan och delaktighet har utvecklats, liksom uppföljning och lärande inom projektet.

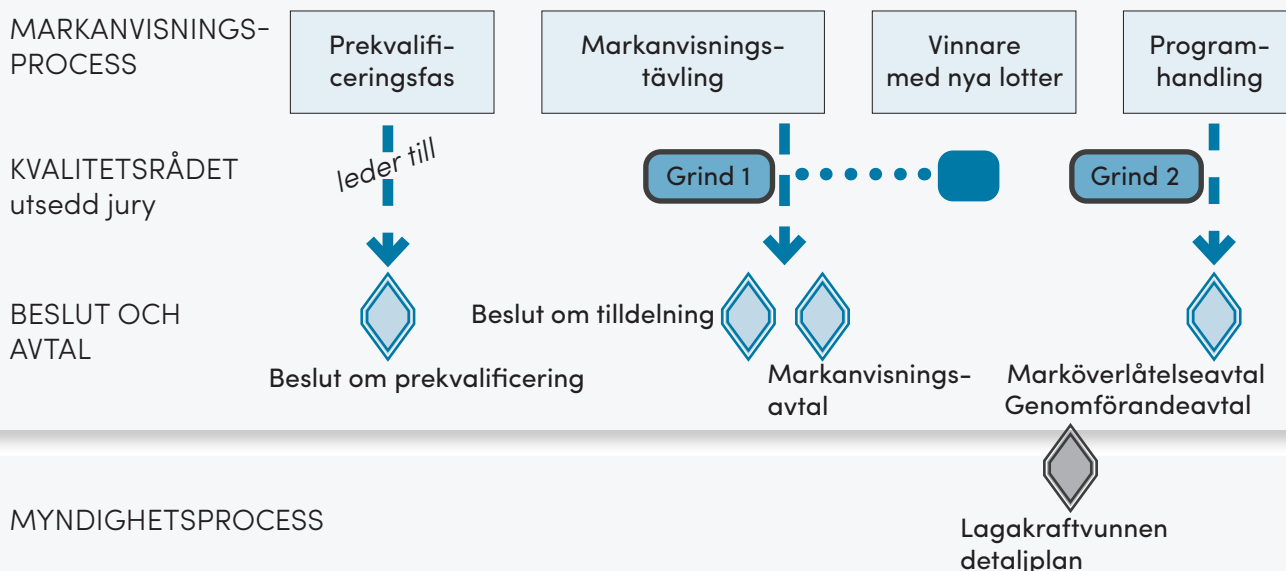
Citylab: Tio övergripande hållbarhetsmål

Följande tio preciserade hållbarhetsmål enligt Citylab utgör sammantaget riktningen för vad en stadsdel ska uppnå.

1. God hälsa och välbefinnande	6. Attraktivt stadsliv
2. Jämlikhet och social sammanhållning	7. Resurshushållning
3. Delaktighet och inflytande	8. Ingen negativ klimatpåverkan
4. Trygg livsmiljö	9. Ingen negativ miljöpåverkan
5. Goda försörjningsvillkor	10. Resiliens* och flexibilitet

Dessa tio mål anpassas sedan till projekt Västerports specifika förutsättningar i form av sex angivna utgångspunkter, se kapitel 2, sidorna 10–11.

KVALITETSRÅDETS PROCESSKARTA FÖR PROJEKT VÄSTERPORT

Kvalitetsrådet säkerställer hållbarhet och gestaltning i etapp 1

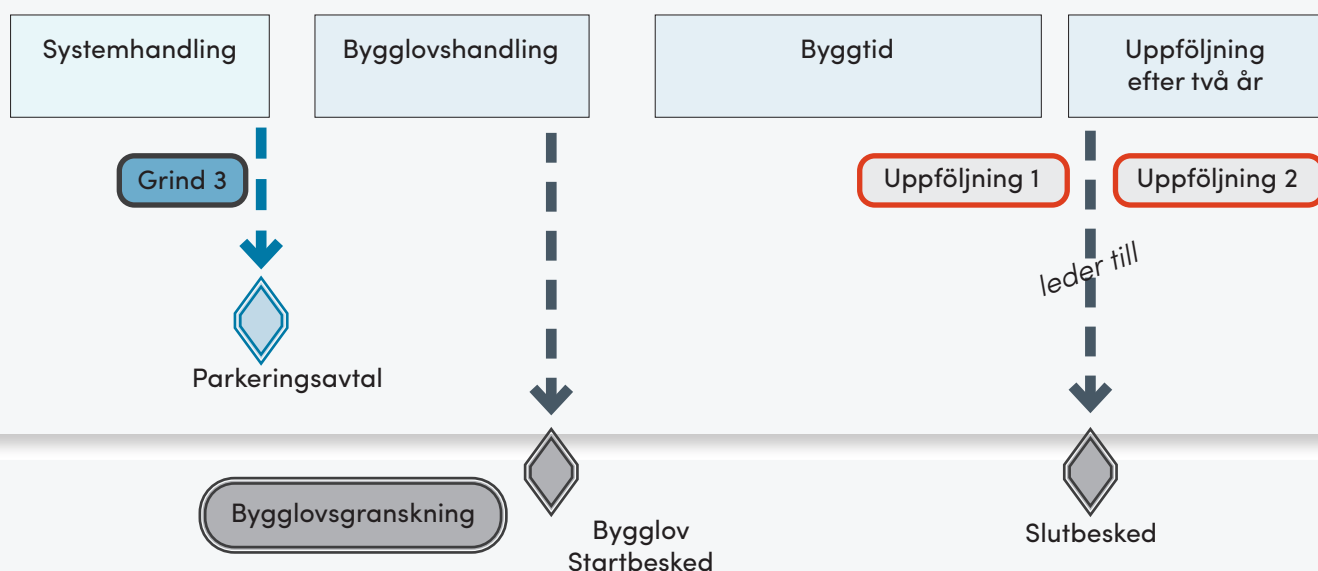
De vinnande förslagen i etapp 1 höll en hög nivå vad gäller gestaltnings- och hållbarhetskvaliteter. För att säkerställa att dessa kvaliteter fortsatt håller denna höga nivå, har ett kvalitetsråd inrättats. Gruppens tjänstepersoner har ansvaret för att säkerställa helheten och stötta parterna i framtagandeprocessen. Processkartan nedan visar hur rådet arbetar. Läs mer om kvalitetsrådet i kapitel 5, Organisation och roller, på sidorna 30–31.

Uppföljning av hållbarhetsarbetet

Hållbarhetsprogrammet ska genomsyras i varje projekt som genomförs i Västerport. Beroende på om det handlar om att bygga bostäder, hotell, park, kajstråk, gata, eller parkeringshus så kan arbetet och tillhörande handlingsplan se olika ut.

Genom aktörsspecifika handlingsplaner kommer ambitioner och åtgärder implementeras i de olika byggprojekten. Respektive genomförandeorganisation kommer få bryta ner de delar av hållbarhetsprogrammet som kan kopplas till det egna projektet. I handlingsplanen beskrivs sedan hur projektet bidrar till den totala måluppfyllelsen och samverkansprocessen. Handlingsplanen ska också visa hur aktören ska organisera sig internt, hur och med vilka man ska föra dialog samt hur styrning ska säkerställas genom upphandling, avtal och uppföljning. Respektive aktör har ansvar för att kommunikation och förankring av gemensamma beslut når ut i den egna organisationen.

De aktörsspecifika handlingsplanerna ska redovisas och godkännas av kvalitetsrådet. Detta sker inför marköverlåtelseavtalet (Grind 2) samt med en uppdaterad version inför bygglovsansökan (Grind 3), se processkartan nedan.

2.UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER

SEX UTGÅNGSPUNKTER

Varbergs kommun står inför flera stora utmaningar, men också flera möjligheter där Västerport och Varberg har stor potential att utvecklas. Tidigt i projektet formulerades därför sex specifika utgångspunkter inom framtagandet av den första versionen av hållbarhetsprogrammet 2016. För varje utgångspunkt ligger ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv som grund.

1. Stad och landsbygd

Varberg är en till ytan relativt stor kommun med en utspridd befolkning där centralorten Varberg är den viktigaste orten ur ett serviceperspektiv. Över 50 procent av befolkningen bor utanför Varbergs centralort och 20 procent bor utanför tätort och småort. Med sitt attraktiva läge i regionen och med en närhet till havet och till landsbygden är Varberg en av de snabbast växande kommunerna i Sverige. Över 60 procent av invånarna bor i småhus, men efterfrågan på olika typer av lägenheter är stor.

2. Attraktiv småstad

Varbergs innerstad har många typiska småstadskvaliteter med en tydlig karaktär och identitet. Ett småskaligt centrum, den låga bebyggelsen och korta avstånd gör Varberg till en pittoresk småstadsidyll med stora kvaliteter.

Surfkulturen är väl utbredd och det finns ett rikt evenemangsutbud under sommarhalvåret, men allt mer även under andra tider på året. Varberg har en lång historia som kurort och ett aktivt fritidsliv. Att vara ute i naturen är en självklarhet för de flesta.

3. En aktiv sommarstad

Varberg är starkt förknippad med sommaren och är en av Sveriges mest besökta sommarstäder. En stor del av näringslivet är riktat mot turism och det finns ett rikt kulturellt utbud, goda möjligheter för bad och surfing. Varberg är en av de viktigaste spa- och kurorterna i Sverige och dessutom finns det berömda Kallbadhuset som invigdes 1925.

Efter sommaren och semestertider upplevs ibland stadslivet gå i ide och resten av året har Varberg haft ett kraftigt minskat utbud. En stor efterfrågan finns på ett verksamhetsutbud under hela året, dygnet runt. Det är en av de viktiga slutsatserna från medborgardialogen 2014.

4. Demografisk obalans

Med sitt läge i regionen, havet och naturen är Varberg en attraktiv stad och de senaste tio åren har befolkningstillväxten varit tio procent (2021; 66 000). Varberg har relativt många och nyetablerade småföretag och det finns fungerande nätverk.

Varbergs centrala läge i regionen är förstås en stor potential, men också en utmaning. I dag väljer många att bosätta sig i Varberg tack vare småstadskänslan, men många fortsätter att arbeta på annan ort. För att skapa stadsliv dygnet runt, krävs verksamheter som har öppet alla tider under dagen. Campus Varberg är därför ett viktigt element i Varberg som kan generera liv och rörelse både under dagen och kvällen.

5. Klimat och vatten

Hantering av vatten (dagvatten, skyfall och stigande havsnivåer) är en utmaning för de flesta städer längs med kusten. Varberg har i dag vissa kapacitetsproblem vid höga flöden och förbättringsåtgärder för rening är på vissa ställen brådskande. Vatten rinner i dag från staden ut i havet utan rening. Med häftigare stormar och stigande havsnivåer i framtiden, är klimatanpassning en fråga som tas på stort allvar i kommunen.

6. Bygga nytt med minimalt resursuttag

Varberg vill bidra med lösningar för att nå de globala hållbarhetsmålen. Det innebär att sträva mot minimala utsläppsnivåer för att klara en temperaturförändring med max 1,5 grader till 2050. För Varberg är det här en oerhörd utmaning när det handlar om att bygga nytt. Hantering av resurser måste gå från förbrukning till cirkulär användning, både av material, energi och ekonomi. För att klara det krävs innovationer samt mod att testa nya tekniker, förhållningssätt och samarbeten.

NULÄGESBESKRIVNING

VÄSTERPORT - VARBERGS NYA STADSDEL VID HAVET

Mellan havet och staden ska Varbergs nya stadsdel växa fram. I Västerport ska människor och mångfald stå i fokus. Ambitionen är en levande, välkomnande och attraktiv stadsdel.

När industrihamnen och järnvägsspåren flyttas från nuvarande lägen blir stora ytor mark tillgänglig för stadsutveckling. Den nya stadsdelen och den gamla staden ligger sida vid sida och ska länkas ihop med varandra, bland annat genom att flera av stadens gator förlängs mot havet. Den 650 meter långa kajen där lastfartygen ligger i dag, kommer att förvandlas till en förlängning av Strandpromenaden – en plats för folkliv, caféer och nya mötesplatser.

Porten mot Väster

Som en del i Medborgardialogen 2014 fick alla som ville lämna in namnförslag på vad Varbergs nya stadsdel skulle heta. Av 279 inlämnade förslag valdes tre stycken ut. Av dessa tre röstade Varbergsborna fram namnet Västerport. Eftersom ordet "port" betyder "hamn" på engelska passar det ju ypperligt för en stadsdel som ligger på gammal hamnmark.

En blandad stad

Kommunen planerar att bygga cirka 2 500 lägenheter i Västerport. En medveten satsning på verksamheter i husens markplan ska hjälpa till att skapa en levande stadsdel med många människor i rörelse. Första etappen av Västerport byggs i det gamla färjeläget, i den södra delen av området.

En stadsdel för alla

Den nya stadsdelen kommer att ligga nära vattnet, nära centrum, nära Campus och nära den nya stationen. Många nya flöden av människor kommer att uppstå mellan dessa olika punkter. Målet är att det ska finnas något för alla i Västerport. Området tillhör alla Varbergsbor och besökare – precis som området kring Fästningen och Strandpromenaden gör i dag. Därför är de offentliga mötesplatserna i Västerport mycket viktiga.

SOCIAL KONSEKVENSANALYS, SKA

En så pass omfattande omvandling som sker i Västerport skapar genom projektet helt nya rum och samband som påverkar sociala processer. Därför har Spacescape på uppdrag av projektet genomfört en social konsekvensanalys av Västerport. Syftet är att utvärdera sociala konsekvenser av den planerade bebyggelseutvecklingen i etapp 1–4 och identifiera utvecklingsbehoven på kort, mellanlång och lång sikt.

Särskilt fokus ligger på barnperspektivet, områdets identitet och Västerport som en stad för alla. Analysen visar att Västerport etapp 1–4 till stor del uppfyller ambitionen att utveckla ett myllrande, levande och blandat området som förstärker kopplingen mellan staden och havet. I analysens slutsatser framgår också brister som är viktiga att ta med sig i det vidare planarbetet. Analysens slutsatser och rekommendationer har sedan arbetats in i Hållbarhetsprogrammet för att lättare kunna följa upp dessa delar. Hela den sociala konsekvensanalysen ligger med som bilaga C.

SAMLAD BEDÖMNING AV VÄSTERPORT ETAPP 1-4

Utifrån den genomförda social konsekvensanalys en redovisas här en samlad bedömning av Västerport etapp 1-4. Bedömningen baseras på Västerport som helhet.

I värderosen till höger illustreras i vilken grad som SKA:ns rekommendationer uppfylls per tema. På nästa sida tydliggörs bedömningskriterierna för vardera tema.

Som värderosen redovisar finns framför allt ett utvecklingsbehov när det kommer till bostadsgårdar, förskolegårdar, blandning av boendeformer och ett behov av mer och mer varierade offentliga friytor. I nästa kapitel diskuteras dessa utvecklingsbehov vidare.

FÖRKLARING

0= uppfylls inte alls

1 = uppfylls till mindre del

2 = uppfylls till stor del

3 = uppfylls helt

5. SLUTSATSER & UTVECKLINGSBEHOV / 83

I socialkonsekvensanalysen utförd av Spacescape, klargör värderosen ovan vilka rekommendationer som uppfylls och var det finns utvecklingsbehov utifrån planprogram och detaljplan för etapp 1 av Västerport. Hela analysen ligger med som Bilaga C i hållbarhetsprogrammet.

3. ÖVERGRIPANDE VISION OCH MÅL

STYRDOKUMENT

VARBERGS VISION 2025

År 2011 beslutade fullmäktige i Varberg att kommunens gemensamma vision är att vara Västkustens kreativa mittpunkt år 2025. Visionen ska skapa förutsättningar för tillväxt i hela kommunen. Visionens två förhållningssätt, hållbarhet och delaktighet, ska genomsyra allt arbete. I framtagandet av Varbergs kommuns hållbarhetsinriktning har man utgått mycket ifrån principerna från föreningen Sveriges Ekokommuner, där Varbergs kommun är medlem sedan 1995.

"Varberg har unika möjligheter med sitt läge, havet och naturen. För att utnyttja den fulla potentialen ska Varberg utvecklas till Västkustens kreativa mittpunkt. För att lyckas krävs nytänkande, framåtanda, kunskap och mod. Visionen skapar förutsättningar för tillväxt i hela kommunen och en fantastisk livsmiljö." Ur Varbergs vision

Helhetssyn på tidplaner och ekonomi

De projekt som ingår i stadsutvecklingsprojektet måste synkroniseras och balanseras för att uppnå en hållbar helhet. För att klara det måste tids- och genomförandeplaner samt ekonomin samordnas. Hamnflytten är en förutsättning för stadsutvecklingen i Västerport, som i sin tur är viktig för stadens framtida utveckling och tillväxt. Därför kan finansieringen av den nya hamnen ske med en fördelning mellan exploateringsintäkter från Västerport, Hallands Hamnar och kommunala investeringar. Beslut om detta fattas av kommunfullmäktige.

MEDBORGARDIALOGEN 2014

Under våren och sommaren 2014 genomfördes en medborgardialog om Varbergs nya, havsnära stadsdel. Resultaten från medborgardialogen sammanfattades i de tre fokusområdena Blått och grönt visar vägen, Variation för integration samt Vardagslogistik som förenklar och förenar. Dessa finns beskrivna i rapporten *"Tillsammans skapar vi världens bästa Varberg"*. Innebörden av de tre fokusområdena har legat till grund för arbetet med att ta fram hållbarhetsprogrammets sex hållbarhetsmål, se kapitel 4.

INRIKTNINGSBESLUTET 2016

För att tydliggöra vad kommunen ville lyfta fram från medborgardialogen 2014 och hur projektet skulle jobba vidare med stadsutvecklingen i området, behövdes en inriktning. Inriktningsbeslutet är en vägvisare och ett styrande ramverk för den kommande stadsutvecklingen samt för samspelet mellan hamn och stad.

Övriga nationella och kommunala styrdokument

Utöver Varbergs Vision 2025, rapporten efter medborgardialogen 2014 och Inriktningsbeslutet 2016 har de nationella och kommunala styrdokument listade nedan, legat till grund för hållbarhetsarbetet i projekt Västerport. Det baseras även på inspiration från certifieringssystemen Miljöbyggnad 3.0 för nybyggnader och Citylab 2.1.

– Nationella miljömål	– Varbergs Hållbarhetsmål 2017–2025
– Regionala miljömål 2005	– BREEAM Communities 2012
– Varberg Visar Vägen 2014	– LEED Neighborhood for Development

VÄSTERPORT

Visionen

Varbergs kommuns hållbarhetsmål

KFs mål - Ett Hållbart Varberg

Stadsutvecklingsprojektets Inriktningsbeslut

Hållbarhetsprogram Västerport

4. SEX HÅLLBARHETSMÅL

CHECKLISTOR

STYRDOKUMENT OCH SPECIFIKA HÅLLBARHETSPUNKTER FORMAR MÅLEN

Ambitionen i Varbergs kommun är att planera för en utveckling som är socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar. Hållbarhetsprogrammet bygger på den här ambitionen. I kapitel 3 redovisades de nationella och kommunala styrdokument- en som utgjort grunden för hållbarhetsarbetet samt de etablerade hållbarhets- certifieringssystemen som inspirerat till en stadsutveckling i samma anda.

Uppdaterade checklistor med åtgärder och ansvarsfördelning

Hållbarhetsprogrammet 3.0 är som tidigare nämnts reviderat med anledning av att projekt Västerport ska certificeras enligt Citylab. Jämte styrdokumentet och Citylabs tio övergripande hållbarhetsmål, som anpassats till projektets specifika förutsättningar i form av sex utgångspunkter, se sidorna 10–11, läggs fundamentet för Västerports sex hållbarhetsmål som redovisas här i kapitel 4. De uppdaterade checklistorna på dessa sidor bygger också på det som framkom under workshopen hösten 2020 med bygg- aktörerna i etapp 1 samt tjänstepersoner i kommunen.

LÄSANVISNING CHECKLISTOR

Blå markering	Kommunen ska genomföra åtgärden.
Grå markering	Kommunen främjar/eftersträvar att kunna genomföra åtgärden.
Grön markering	Kommunen behöver utreda frågan.
Vit markering	Överenskomna åtgärder mellan kommunen och byggaktörerna i etapp 1 i samband med markanvisningsavtalen för den första etappen i Västerport.

MÅL 1. LEVANDE STAD

"Västerports struktur ger varierande platser och stråk som kopplas till det befintliga Varberg. Aktiva bottenvåningar levandegör både kvarteret och den offentliga miljön. Strukturen bidrar till trygghet och tillgänglighet."

Målet är att Västerport kopplas till befintlig bebyggelse och bidrar till att bevara centrum som en levande och ekonomiskt bärkraftig blandstad. Stadsdelens miljöer och funktioner ska utvecklas så att mötesplatser och aktiviteter vänder sig till hela stadens befolkning och dess besökare. Ett levande Västerport gör att Varberg känns välkomnande, inkluderande och flexibelt året om. Etableringar som nyttjar den strandnära potentialen ger möjlighet för människor att möta havet på ett nytt sätt. Det ska erbjudas lokaler utmed attraktiva stråk för att locka till företagsetableringar. Under byggtiden erbjuds tillfälliga etableringar för exempelvis odlingslotter, aktivitets- ytor och provisoriska parker. Dessa ska kunna flyttas runt under byggtiden och göras permanenta vid behov.

1.1 Fysisk struktur

I alla etapperna ska det erbjudas en levande och funktionsblandad stadsmiljö. De viktigaste stråken kopplas till centrum redan före första inflyttning. Detta för att öka tryggheten och stödja Varbergs befintliga delar. Den fysiska strukturen är grunden i att lyckas med målet att skapa en levande och hållbar stadsdel.

1.1 FYSISK STRUKTUR

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
1.1.1	Kajer och byggnader ska utformas med hänsyn till översvämningsrisker utan att försämrat kontakt mellan byggnad – kajstråk – vatten.	Kommunen
1.1.2	Ytorna i markförlagda parkeringshus ska vara flexibla för framtida förändringar och alternativ användning. Parkering under bostadshus ska undvikas.	Kommunen
1.1.3	Inom varje kvarter ska det finnas flera olika våningsantal samt en blandning av fasadutförande och materialval. Detta för att skapa ett gott mikroklimat med utblickar och för att uppnå en småskalig karaktär med upplevelser i ögonhöjd.	Kommunen
1.1.4	Utöver bostäder ska ett blandat innehåll av exempelvis butiker, förskola, äldreboende och annan service möjliggöras i kvarteren.	Kommunen
1.1.5	Västerport ska integreras med den befintliga staden i så stor utsträckning som möjligt.	Kommunen
1.1.6	Gaturummen ska genom sin utformning (skala, grönska, materialval etcetera) bidra till låga hastigheter, lägre bullernivåer och bättre luftkvalitet.	Kommunen
1.1.7	Befintlig bebyggelse och byggda strukturer ska ses som tillgångar och i så stor utsträckning som möjligt integreras i nya strukturer för att främja ett effektivt utnyttjande av resurser och säkerställa ett varierat utbud av lokaler över tid.	Kommunen
1.1.8	Strukturen av områdets norra del ska medge mer utrymmeskrävande verksamheter och sådant som tål, men inte ger upphov till störningar, för att medge möte/övergång mellan kvarteretsstaden samt industri- och hamnverksamhet.	Kommunen
1.1.9	Den lokala karaktären ska beaktas och förstärkas avseende kvartersstruktur, byggmaterial, arkitektonisk utformning, koppling mellan gammalt och nytt, bevarande av historiska byggnader samt offentlig konst.	Kommunen
1.1.10	Byggnadernas skala anpassas för att skapa goda solförhållanden på innergårdar och offentliga platser. Innergårdens yta eftersträvas vara solbelyst till 30 procent i minst tre timmar mellan klockan 9-17 på vårdagsjämningen.	Kommunen
1.1.11	Kvartersgårdarna i Västerport eftersträvas få en yta som överstiger 1 500 kvadratmeter.	Kommunen

1.2 En plats för alla

Hållbar stadsutveckling förutsätter en trygg och säker livsmiljö där boende, verksamma och besökare kan vistas på lika villkor. Platser och stråk är designade för att möta individens behov av lek, rekreation, rörlighet, stillhet och social samvaro. Platsen är till för alla oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsvariationer och social tillhörighet.

1.2 EN PLATS FÖR ALLA

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
1.2.1	God belysning för gator och allmän platsmark ska etableras senast vid första inflyttning för att skapa trygga och säkra miljöer.	Kommunen
1.2.2	Västerport ska ha trygga och säkra kvarter utan skymda platser och med välplanerad belysningsstruktur.	Kommunen
1.2.3	En variation av gestaltningen av mötet med havet eftersträvas genom exempelvis en blandning av mjuka slänter, klassiska kajer samt olika typer av bryggor. Om möjligt främja etablering av båtplatser och husbåtar i vissa lägen.	Kommunen
1.2.4	Främja utformning av kajstråk och målpunkter vilken ökar besöksfrekvensen och ger bättre kundunderlag (till exempel båthamn, aktivitetspark, konstrum, fiskrestaurang).	Kommunen
1.2.5	Utred möjligheterna för att vidareutveckla området på Campus innergård. Syftet är att minska upplevelsen av otrygghet genom att på olika sätt aktivera ytan dag- och kvällstid samt på annat sätt begränsa oönskade aktiviteter övrig tid.	Kommunen
1.2.6	Det ska finnas en tydlighet i utformning mellan privat och offentligt. Offentliga ytor och kvartersgårdar ska ha flexibla ytor som kan anpassas efter brukarnas behov.	Kommunen Byggaktören
1.2.7	Skapa trygga och säkra bottenvåningar med goda möjligheter till in- och utblick, god belysning samt tillgänglighet till fastigheten.	Byggaktören

1.3 Stad över tid

Området där Västerport ska växa fram har förändrats flera gånger genom åren. Under tiden som arbetet pågår med den nya stadsdelen bör inte allt förändras på en gång. Vissa saker måste kunna leva vidare medan annat utvecklas eller ersätts. Här skapas en motståndskraftig, uthållig och flexibel stadsdel som anpassas för framtida förändringar.

1.3 STAD ÖVER TID

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
1.3.1	Områdets gestaltning ska vara varierande, inbjudande och spännande för människor av olika ålder och med olika intressen. Platsens historia och kulturarv ska synliggöras.	Kommunen
1.3.2	Östra Hamnvägen ska ha en attraktiv utformning som understödjer gatans roll som viktigt entré till staden.	Kommunen
1.3.3	Stadsdelen ska klimatanpassas med hänsyn till stigande havsnivåer och kraftiga skyfall. Där risk föreligger ska lämpliga åtgärder vidtas för att minska översvämningsrisken för området och omgivande ytor.	Kommunen
1.3.4	Planering och utveckling av norra Västerport ska ske med hänsyn till befintliga verksamheter samt bidra till ett dynamiskt möte mellan kvartersstaden i söder och industrihamnen i norr.	Kommunen
1.3.5	Tillfällig användning av ytor i väntan på byggnation eftersträvas. För att området ska vara trivsamt och tryggt under utbyggnadsfasen bjuds barn, unga och andra kreativa grupper in till platsskapande aktiviteter, till exempel odling, sport eller skulpturpark.	Kommunen
1.3.6	Flexibilitet i detaljplanen som möjliggör en föränderlighet över tiden eftersträvas.	Kommunen
1.3.7	Flexibel användning över tid för lokaler i bottenvåningarna eftersträvas genom flexibla fasadlösningar (som möjliggör ombyggnation till olika verksamheter och från lokal till bostad) samt en rumshöjd på minst 3,5 meter.	Kommunen Byggaktören
1.3.8	Främja lokaler med möjlighet till samutnyttjande av funktioner för småföretagare (exempelvis kontorshotell, it-lösningar med mera).	Kommunen Byggaktören

MÅL 2. VÄLMÅENDE VARBERG

"Innehållet i Västerport skapar förutsättningar för en aktiv och hållbar livsstil. En blandning av boendeformer och prisnivåer ska erbjudas."

Alla, såväl liten som stor, gammal som ung, ska bo tryggt och säkert och ha tillgång till en god och hälsosam inne- och utemiljö. Det fantastiska läget vid havet erbjuder närhet till lek och vila, motion och rekreation. I Västerport skapar vi goda förutsättningar för människors goda hälsa och välbefinnande.

2.1 Rekreation och hälsa

Det unika läget erbjuder en mångfald av möjligheter till ett hälsosamt och aktivt friluftsliv. Här finns upplevelserika motionsslingor inom gång- och cykelavstånd, möjlighet till rofylld picknick i det gröna, utmanande surfing, uppfriskande bad- och båtliv samt vyn av solnedgången från gröna takterrasser. En mängd nya ekosystemtjänster skapas i stadsdelen som bidrar till en bättre hälsa och möjlighet till rekreation.

2.1 HÄLSA OCH REKREATION

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
2.1.1	Gröna korridorer ska skapas, som ökar tillgängligheten till omgivande stadsnära natur- och rekreationsområden som Strandpromenaden, Getterön och Brunnbergsskogen.	Kommunen
2.1.2	Det ska finnas platser planerade för kultur- och fritidsaktiviteter för olika åldrar och behov.	Kommunen
2.1.3	En lokalisering av publika och kommersiella aktiviteter utmed Kajpromenaden och längs huvudstråken som kopplar till befintlig stadskärna och kollektivtrafiknod eftersträvas.	Kommunen
2.1.4	Eftersträva möjligheter för motion och rörelse inom närområdet, exempelvis utegym och multifunktionella ytor för idrott.	Kommunen
2.1.5	Offentliga platser samt gårdar på kvartersmark utformas och förvaltas för aktiv utevistelse året runt.	Kommunen Byggaktören

2.2 Främja sociala interaktioner

Västerport är en plats där spännande nya möten, för både stora och små, sker på platser som är trygga, säkra och tillgängliga samt inbjuder till gemenskap och social samvaro. Gårdar och offentliga mötesplatser är strategiskt planerade och gestaltade för att skapa vindskyddade platser med goda solförhållanden. De offentliga platserna ska komplettera och stå i kontrast till varandra, därtill erbjuda olika utformning, innehåll och funktion. Utvecklingen av stadens nya platser har alltid människan i centrum.

2.2 FRÄMJA SOCIALA INTERAKTIONER

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
2.2.1	Skapa intressanta och lockande platser med gott mikroklimat som uppmuntrar till interaktion mellan människor och ger en positiv känsla för stadsdelen. Gaturummen ska utformas för att skapa vindskyddade miljöer och trädplanteringar ska ges plats på gatan för att bryta vindpåverkan och minska upplevelsen av buller.	Kommunen
2.2.2	Skapa parkeringshus som bidrar till stadsdelens upplevelse och trivsel. Parkeringshusen ska fungera som en nod för sociala interaktioner.	Kommunen
2.2.3	Stadsodling inom Norra Västerport eftersträvas och tillfällig sådan under byggtiden inom övriga etapper främjas.	Kommunen
2.2.4	Taktytor kan utformas för att tillgodose behov av semi-privata umgängesytor för boende och verksamma.	Kommunen Byggaktören
2.2.5	Skapa kvalitativa gemensamma utrymmen, till exempel entréer, trapphus, gemensamhetslokaler och gårdar för de boende.	Byggaktören

2.3 Ett Västerport för alla

Det finns en blandning av upplåtelseformer och ambitionen är att kunna erbjuda ett brett utbud av olika prisnivåer. Denna form av blandstad ses också som en strategi för att motverka segregation och ekonomiska klyftor.

Västerport är en stadsdel som byggs framtidsadaptivt där byggnaderna tillgodoser invånarnas olika behov. Framtidsadaptiva byggnader är flexibla över tid och möjliggör andra boendeformer för olika familjekonstellationer som gemensamhetsboende, generationsboende, särboende med barn, kollektivboende för äldre eller ungdomar.

2.3 ETT VÄSTERPORT FÖR ALLA

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
2.3.1	Konst och kultur ska bidra till områdets identitet och sammanhang. Placering av konst sker i samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen och i dialog med relevanta grupper eller representanter.	Kommunen
2.3.2	Det offentliga rummet ska vara tillgängligt, tryggt och upplevelserikt så att alla kan besöka Västerport och ta del av utbudet. Offentliga miljöer gestaltas utifrån ett barnperspektiv vilket ger kvalitativa miljöer som fungerar för alla, året runt och olika tider på dygnet.	Kommunen
2.3.3	Hyresrätter med rimlig hyresnivå eftersträvas.	Kommunen
2.3.4	Tillämpning av sociala kontrakt eftersträvas.	Kommunen
2.3.5	Främja multifunktionella lokaler som kan nyttjas av olika aktörer vid olika tillfällen, eller delar av lokaler som kan nyttjas gemensamt, till exempel för civilsamhällets* organisationer.	Kommunen
2.3.6	Utreda förutsättningarna för andra förvaltningsformer i stadsdelen, såsom bo-gemenskaper och bygg-gemenskaper.	Kommunen
2.3.7	Hyresgäster bör ges möjlighet att påverka sin hyresnivå genom delaktighet i förvaltning och skötsel.	Byggaktören

*Civilsamhället = I "En politik för det civila samhället (prop. 2009:10/55)" definieras det civila samhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

MÅL 3. FÖRENKLAD VARDAGSLOGISTIK

"Västerport ska bidra till en hållbar livsstil med avsikt att minska den negativa klimatpåverkan."

Västerport ska uppmuntra till en hållbar livsstil och stadsdelen ska vara tillgänglig för alla – det ska vara lätt att göra rätt! Ett helhetsgrepp ska tas över stadsdelen och dess närområde för trafiksituationen och de stödsystem som påverkar människors vardagsliv.

3.1 Logistik

Västerport ska ha logistiklösningar som fungerar i blandstaden och som ger goda förutsättningar för att leverera och ta emot gods, varor, material och avfall. Lösningarna ska vara anpassade till att stödja verksamheterna i bottenvåningarna, vara klimat-neutrala, effektiva och gärna bullerfria.

3.1 TRANSPORTER

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
3.1.1	Leveranser till fastigheterna ska ske med så liten negativ påverkan på stads-miljön som möjligt och anpassas ur ett barnperspektiv med exempelvis tids-reglering.	Kommunen
3.1.2	Samordning av avfallshanteringen i Västerport eftersträvas.	Kommunen
3.1.3	Utreda möjlig placering och leverantör av leveransboxar, öppen för alla trans-portörer, som kan möjliggöra pakettleverans till området.	Kommunen
3.1.4	För att uppnå täta och trivsamma stadsmiljöer utreds helhetslösningar som hanterar varutransporter och räddningstransporter in till stadsdelen och avfallet ut från området. Lösningarna utformas för att möta framtidens behov av gods in, men också minimera avfallet ut.	Kommunen

3.2 Hållbar mobilitet

I arbetet med att uppmuntra till en hållbar livsstil för boende och verksamma i Väster-port är hållbar mobilitet en förutsättning. Det ska främjas bland annat genom utformn-ing av gång- och cykelbanor samt åtgärder som underlättar cykling i stadsdelen. För de som inte vill äga sin egen bil etableras transportpooler för att tillgodose mobilitet.

3.2 HÅLLBAR MOBILITET

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
3.2.1	Miljövänliga transporter ska stödjas genom att tillgodose infrastruktur och tekn-iska förutsättningar som trygg, säker och attraktiv parkering nära målpunkter för olika typer av cyklar (till exempel el-sparkcykel, last- och lådcykel).	Kommunen
3.2.2	Laddningsplatser för olika typer av elfordon i p-hus ska finnas.	Kommunen
3.2.3	Människan ska få ta mycket plats i Västerport där cykel- och gångtrafiken ska prioriteras. Medvetna satsningar ska göras för att uppmuntra cykel- och gång-trafik och begränsa motortrafik i området.	Kommunen
3.2.4	Det inre trafiknätet ska vara attraktivt, tryggt och säkert för trafikanter genom huvudsakligen gångfartsgator, där fordon kör på de gåendes villkor.	Kommunen
3.2.5	Cykelbanor ska vara släta och anpassade till olika typer av cykelfordon som el-sparkcykel och skate- och longboard.	Kommunen
3.2.6	Utformning av gator ska anpassas till räddningsfordon.	Kommunen
3.2.7	Hållbar logistik för barn eftersträvas (förskola, skola, idrott och lekplats) med målet att barn kan ta sig runt själva på ett säkert sätt.	Kommunen
3.2.8	Utreda flexibel parkeringsnorm för kommande etapper.	Kommunen
3.2.9	Främja hållbar mobilitet inom enskild lott genom att erbjuda åtgärder (transport-pooler, leveransboxar eller hjälmskåp).	Byggaktören

3.3 Förenklad vardagslogistik

Närheten till en kollektivtrafiknod gör Västerport till ett bekvämt boende för de som pendlar, men också till ett attraktivt läge för företagsetableringar. Som boende och verksam här ska du inte behöva äga egen bil. Det är enklare att ta sig fram med cykel eller till fots. Det finns gott med serviceutbud inom området så all nödvändig handel kan göras inom Västerport eller i dess närhet. Källsortering är enkelt och återbruk attraktivt.

3.3 FÖRENKLAD VARDAGSLOGISTIK

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
3.3.1	Placering och gestaltning av eventuella återvinningsstationer ska ta hänsyn till belysning och god form-, färg- och materialpåverkan. Det minskar risken för nedskräpning och medverkar till att statusen på god avfallshantering höjs.	Kommunen
3.3.2	Leveransskåp eftersträvas med optimal placering för brukarna. Leveranser till skåpen, utformning av platsen och flexibla ytor ska anpassas för framtidens behov.	Kommunen
3.3.3	Basbehov av service, inom säkert och rimligt gångavstånd, eftersträvas så snart som möjligt i utbyggnadsprocessen. Basbehoven formuleras av kommunen tidigt i planeringen.	Kommunen
3.3.4	Placering av miljörum ska göras utifrån de boendes naturliga rörelsemönster inom kvarteret samt utifrån planerad körväg för avfallshämtning.	Byggaktören
3.3.5	Miljörummen ska innehålla samtliga fraktioner och avsätta utrymme för eventuellt tillkommande fraktioner som textil eller småelektronik. Dimensionering av miljörum ska göras enligt gällande handbok framtagna av Avfall Sverige.	Byggaktören
3.3.6	Miljörummen ska ha en god estetisk och trygg utformning. Det ska finnas tillräcklig sorteringskapacitet med tydlig skyltning samt möjlighet till handtvätt och ursköljning av förpackningar. Det ska vara lätt att sortera rätt.	Byggaktören

MÅL 4. GRÖNBLÅ EKOSYSTEM

"Västerport ska bidra till nya ekosystemtjänster i staden, från renare vatten, biologisk mångfald och resiliens – till rekreativa värden."*

I och med en snabbt ökande urbanisering har det blivit tydligt att städernas parker och grönområden inte bara är en fråga om naturvärden, utan i högsta grad berör samhällsplaneringen. Den byggda och naturliga miljön måste kunna stå emot klimatförändringar och kunna anpassas till framtida ändrade behov. Resiliens och flexibilitet handlar om att städer ska kunna stå emot stress och oförutsedda förändringar.

Grönska och vatten i Västerport har en aktiv roll i stadsmiljön och ekosystemtjänster nyttjas för att både lösa tekniska problem och skapa förutsättningar för lek och rekreation. De grönbå systemen bidrar till fördröjning och rening av dagvatten och är en del av områdets anpassningsförmåga vid ett förändrat klimat med kraftigare nederbörd och starkare vindar.

Stödjande och reglerande ekosystemtjänster bidrar med pollinering, bindning av föroreningar, reducering av buller och reglering av temperatur. Grönstråken mellan Västerport till omgivande grönstruktur bidrar till kulturella ekosystemtjänster som rörelse, motion och tjänster som beskrivs i checklista 3.3.

4. GRÖNBLÅ SYSTEM

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
4.1	Projekt Västerport ska tillsammans med andra aktörer inom kommunen arbeta för att naturvärden och vattenkvaliteten i hamnbassängen ökar.	Kommunen
4.2	Gröna ytor utformas multifunktionellt, förutom att fungera som luftrenare och temperatursänkare ska de även hantera ökade regnmängder. De ska parallellt stödja människans rekreativa behov.	Kommunen
4.3	En bostadsnära park ska anläggas i Västerport vilken kan tillgodose invånarnas behov av lek och rekreation.	Kommunen
4.4	Inför överlämning av allmän plats ska skötselanvisningar lämnas över till kommunens driftorganisaion, för att kvaliteter i GYF* ska bestå.	Kommunen
4.5	Projekt Västerport och Vivab eftersträvar att skapa nya och innovativa dagvattenhanteringar.	Kommunen
4.6	Eftersträva att skapa en större grönyta (> 4 ha) i Norra Västerport som binder samman Kajpromenaden med Getterön och Naturum.	Kommunen
4.7	C/O Citys* verktyg Grönytefaktor, GYF, för allmän platsmark 2.0 används och 0,6 GYF eftersträvas för Västerport som helhet. Observera att verktyget skiljer sig från GYF kvartersmark.	Kommunen
4.8	Framtagen ekosystemtjänstanalys ska fungera som ett underlag i all gestaltning och projektering.	Kommunen Byggaktören
4.9	Åstadkomma tröga dagvattensystem.	Kommunen Byggaktören
4.10	För kvartersmark ska en grönytefaktor* på 0,6 uppnås och Stockholm stads modell ska användas vid beräkningen.	Byggaktören
4.11	Inför överlämning av gårdar till förvaltning ska skötselanvisningar lämnas över till förvaltande bostadsrättsförening, för att kvaliteter i GYF* ska bestå.	Byggaktören

*Resiliens = motståndskraft/återhämtningsförmåga

*C/O City = en organisation som tagit fram verktyget Grönytefaktor, GYF, för allmän platsmark

* Grönytefaktor, GYF = ett planeringsredskap som används för att säkerställa en viss mängd vegetation eller vatten i en byggd miljö.

MÅL 5. HÅLLBAR ENERGI- OCH MATERIALANVÄNDNING

"I Västerport ska vi minimera den negativa klimatpåverkan genom ett stort fokus på resurshushållning och cirkulära system."

Dagens städer är ett system i obalans med ökande råvaruuttag och avfallsmängder. En hållbar energi- och materialanvändning innebär att gå från förbrukning till cirkulärt brukande. Material och tekniker gör av med minsta möjliga mängder icke-förnybara resurser samt underlättar hushållning och återanvändning. Det handlar helt enkelt om att vara ekonomiskt ansvarsfull genom att långsiktigt hushålla med resurser och göra kloka val.

5.1 Energi

I Västerport ska integrerad energidesign tillämpas för att möjliggöra en optimerad energianvändning med låg miljöpåverkan. Energiproduktionen ska ha en låg klimatpåverkan och förnybar energi, till exempel solenergi, el från vind- och vattenkraft eller industriell spillvärme som används i första hand.

Lokal energiproduktion ska möjliggöras i området. Byggnaderna är resurseffektiva och är rustade för att ha en låg elförbrukning och en effektiv användning av fjärrvärme. Även under byggtiden ska energianvändningen hållas låg och en fossilfri byggarbetsplats eftersträvas.

Med ett lågt energibehov i byggnaderna och förnybar energi kan klimatavtrycket för stadsdelen minimeras. Med hjälp av digitalisering och uppkoppling av informations- och kommunikationstjänster ges boende och verksamheter bästa möjliga kunskap om sina vanor och beteenden. Det genererar verktyg för att minska den egna energianvändningen och klimatutsläppet. Fjärrvärme från Varberg Energi försörjer hela området.

5.1 ENERGI

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
5.1.1	Eftersträva att fjärrkyla erbjuds aktörer inom Västerport.	Kommunen
5.1.2	Utreda möjligheten med ett pilotprojekt i kommande etapp med fokus på energi (energilagring och solenergi från fönster med mera).	Kommunen
5.1.3	Utreda möjligheten till fjärde generationens fjärrvärme och om möjligt implementera detta.	Kommunen
5.1.4	Möjligheten att bilda energigemenskaper ska utredas och om möjligt införlivas.	Kommunen Byggaktören
5.1.5	Lösningar för lokal energiproduktion planeras in i området där det är lämpligt. Lösningar som exempelvis solenergi kan med fördel samsas med andra användningsområden som till exempel bullerskydd och gröna tak.	Byggaktören
5.1.6	Integrera energi i designprocessen för att göra bebyggelsen energisnål och för att integrera förnybar energiproduktion i området/byggnaderna.	Byggaktören
5.1.7	Individuell mätning av el- och tappvarmvatten i bostäder och återkoppling i lämpligt gränssnitt.	Byggaktören
5.1.8	Byggbodarna som används ska vara energieffektiva och om möjligt anslutas till fjärrvärme. Uttorkning av byggnader görs om möjligt med hjälp av fjärrvärme. Närvarostyrd belysning av lågenergityp.	Byggaktören

5.2 Cirkulär ekonomi

I Västerport ska boende leva resurssnålt och sträva efter slutna kretslopp. Resursanvändning ska ske med minsta möjliga miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv. Sortering för återanvändning och materialåtervinning samt att motverka att produkter blir avfall (genom att förlänga deras livslängd), är viktiga delar. Att i högre grad låna av varandra och dela sinsemellan (i stället för att köpa nytt och slänga), minskar resursbehovet och produktionen av konsumtionsvaror. Detta i sin tur minskar det ekologiska fotavtrycket. Alla boende i den nya stadsdelen ska få goda förutsättningar för återbruk, reparation av saker samt förutsättningar för en delandekultur.

5.2 CIRKULÄR EKONOMI

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
5.2.1	Utreda förutsättningar för delningsekonomi i bostadsområdena, exempelvis biblioteksfilial eller fritidsbank. Återbrukande och delandekultur redan under genomförandefasen eftersträvas.	Kommunen
5.2.2	Inom respektive kvarter skapas förutsättningar för återbruk och delande genom till exempel återbruksrum och digitala plattformar.	Byggaktören
5.2.3	Undvika monteringsmetoder som medför en svårighet vid demontering.	Byggaktören
5.2.4	100 viktprocent av byggavfallet ska källsorteras, i enlighet med de fraktioner som redovisas i "Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning, Byggföretagen, april 2019". Byggavfall ska i första hand återbrukas eller materialåtervinnas, i andra hand energiåtervinnas.	Byggaktören
5.2.5	För att främja ett resurseffektivt byggande ska kretsloppsanpassade och förnyelsebara material väljas i första hand. Minst fem viktprocent av byggmaterialen bör vara återvunna eller förnyelsebara. I andra hand väljs det mest lokala alternativet.	Byggaktören

5.3 Klimatpåverkan

Byggsektorn står för en tredjedel av Sveriges resursförbrukning och genererar stora mängder avfall varje år. Byggavfall är utpekat som en viktig resurs att primärt förebygga och sekundärt att återvinna och minimera mängden som hamnar på deponi. Materialval måste därför göras ur ett livscykelperspektiv där både produktion, miljöpåverkan under användningsfasen och möjlighet till rivning och återvinning av byggnadsmaterial tas i beaktande. Livscykelräkning och resursbesparande åtgärder måste följa med från planering och projektering till produktion och förvaltning.

5.3 KLIMATPÅVERKAN

NR	ÅTGÄRDER	ANSVAR
5.3.1	Främja att pedagogiska element inkorporeras i stadsdelen med syfte att öka kunskap, medvetenhet samt hållbar livsstil och resurshushållning.	Kommunen
5.3.2	Främja hållbara alternativ vid val av markmassor som behövs vid exploatering.	Kommunen
5.3.3	Hållbara materialval ska användas med hänsyn till den väderutsatta miljön.	Kommunen Byggaktören
5.3.4	Livscykelkostnadsanalyser (LCC-analyser) utförs gällande minst fasad och markbeläggning.	Byggaktören
5.3.5	Projektet ska eftersträva en så låg miljöpåverkan som möjligt under utbyggnaden av området. Detta åstadkoms genom exempelvis samordning och gemensamt bokningssystem vid leveranser.	Byggaktören

MÅL 6. GENOMFÖRANDEPROCESSEN

"Målet att skapa en hållbar stadsdel i framkant nås genom samverkan, dialog, innovation och lärande under hela processen."

6.1 Dialog och delaktighet

Västerport är ett stort och komplext projekt vilket kommer att ha stor betydelse för Varberg i många år framöver. För en god planering och utveckling av projektet är det viktigt att inkludera många olika perspektiv. För att lyckas med detta är dialoger en nödvändig del. Dialog har skett på flera sätt sedan 2014, och kommer att fortsätta att prägla arbetet med Västerport framöver. Så länge projektet pågår kommer det finnas både behov, tillfällen och möjligheter att arbeta med dialog och delaktighet.

6.1 DIALOG OCH DELAKTIGHET

NR	HÅLLBARHETSKRAV	ANSVAR
6.1.1	Konventionella samråd inom planprocessen samt informationsmöten ska utökas och breddas, både innehållsmässigt och rent fysiskt, så att fler grupper nås. Projektet ska finnas där människor finns.	Kommunen
6.1.2	Större medborgardialoger ska kompletteras med det som kallas "perspektiv-dialog", där projektet under en tid arbetar nära en specifik grupp, till exempel äldre, skolelever, idrottsföreningar med flera.	Kommunen
6.1.3	Arbetet med projekten inom Västerport ska präglas av öppenhet och utgå från hela Varbergs perspektiv. Idéer och förslag prövas i samverkan med en bred mottagargrupp, som privatpersoner, föreningar och professionella utövare.	Kommunen
6.1.4	Omvandling och utveckling ska ske i nära dialog med befintliga fastighetsägare och verksamheter för att skapa förutsättningar både för befintliga verksamheter inom Västerport att leva och utvecklas och för nya aktörer att etablera sig.	Kommunen
6.1.5	Kommunikationen om hållbarhetsarbetet i Västerport ska utgå från den kommunikationsplattform som gäller för hela projektet. Ambitionen är att hållbarhetsarbetet kommuniceras fortlöpande. Hållbarhetssamordnare och kommunikationsansvarig i projektet har därför tät kontakt och för en regelbunden dialog.	Kommunen
6.1.6	Planering av kommande dialoger görs parallellt med projektets framdrift. Det ska ges utrymme att kunna greppa gynnsamma tillfällen när de dyker upp, till exempel att snabbt kunna sätta ramarna för en dialog, så att den går i takt med projektets tidplan och verklighetens förutsättningar och behov.	Kommunen
6.1.7	I dialogarbetet ska målgrupper identifieras och projektet lägga extra kraft på att inkludera dem som är svåra att nå. Uppsökande och riktade insatser/inbjudningar varvas med öppna dialoger.	Kommunen
6.1.8	Främja ett aktivt föreningsliv genom att ta tillvara på civilsamhällets* engagemang.	Kommunen
6.1.9	Kontinuerligt samarbete med kommunens skolor eftersträvas där stadsutvecklingen inkluderas i elevernas lärande. Att arbeta med klasser i olika årskurser gör att det finns en pågående dialog med barn och ungdomar.	Kommunen
6.1.10	Främja platsskapande aktiviteter för att tillsammans med olika målgrupper skapa temporära platser och byggnader.	Kommunen
6.1.11	3D-fastighetsbildning* för verksamheter i markplan kan möjliggöra större samordning av det kommersiella utbudet. Skapa dialog mellan byggaktörer och företagare, till exempel genom EMC (Energi & Miljöcentrum), för matchning och behovsanpassning.	Kommunen Byggaktören
6.1.12	Nyttja projektet för att profilera och attrahera regionen. Medborgarrum utformas som skyltfönster med bland annat utställningar och det blir även en arena för kontinuerlig dialog med intressenter och nyfikna under projektets genomförande och förvaltningsfas.	Kommunen Byggaktören

*3D-fastighetsbildning innebär att en fastighet delas upp i horisontella plan. En fastighet med egen lagfart kan därmed ligga ovanför en annan. Vid tredimensionell fastighetsbildning är det vanligt att den övre fastigheten har servitut för exempelvis trapphus och hissar, som urholkar den nedre fastigheten.

*Se förklaring sidan 20

Workshop 2016-10-13 i samband med det parallella uppdraget, projektets andra medborgardialog.

Startmöte med byggaktörerna i etapp 1, på Campus Varberg den 29 januari 2020.

6.2 Samverkan

Samverkan ska ske både internt och externt tillsammans med många olika aktörer. Detta är en nyckel för att kunna utveckla Västerport till en hållbar stadsdel. Samverkan är inte bara en nödvändighet utan en möjlighet att bredda perspektiven, skapa delaktighet och öppna för värdeskapande aktiviteter.

Målet är att skapa samverkan som förebygger och löser problem men också skapar möjligheter och samarbeten som driver utvecklingen av Västerport mot långsiktig hållbarhet.

6.2 SAMVERKAN		
NR	HÅLLBARHETSKRAV	ANSVAR
6.2.1	För att skapa förutsättningar för delaktighet, både internt och externt, ska projektet aktivt arbeta för olika typer av samverkan. Det betyder att när det är möjligt, bjuder projektet in – och tackar ja – till olika typer av samarbete. Detta förhållningssätt gäller både internt (förvaltningar och bolag) och externt (föreningar, intresseorganisationer, företag, skolor med flera).	Kommunen
6.2.2	Befintliga forum så som BRIC (Byggröra i Centrum) ska användas för att öppet och transparent berätta om Västerport.	Kommunen
6.2.3	Tema- och samverkansgrupper ska skapas för att tillsammans med andra kollegor inom kommunen och externa aktörer, som byggaktörerna i etapp 1–4, verka för en hållbar stadsdel.	Kommunen
6.2.4	Byggtiden ska bidra till en levande stad där aktiviteter testas och platser skapas.	Kommunen
6.2.5	Vid beröringspunkter med andra förvaltningar eller kommunala bolag så ska dessa bjudas in att samverka med projektet i den aktuella frågan.	Kommunen
6.2.6	Tillsammans med intressenter inom energiområdet i Varberg och inbjudna experter ska gemensamma lösningar arbetas fram för Integrerad energidesign, vilket innebär att lågenergibyggnader kopplas till stadens system på ett intelligent sätt för att uppnå minimalt koldioxidavtryck. För detta krävs utveckling av byggnadsteknik, system, lokal energiproduktion och affärsmodeller.	Kommunen Byggaktören

6.3 Innovation och nytänkande

Projekt Västerport behöver kunna hantera en framtid som är föränderlig. Det ställer krav på både internt och externt arbete med processer, planering och metoder för genomförande. En kontinuerlig utveckling av arbetssätt pågår ständigt men därutöver även en strävan att genom innovationsarbete skapa nya lösningar inom identifierade fokusområden.

Projektet ser innovation som ett verktyg och hjälpmedel i arbetet med att skapa en stadsdel som ligger i framkant för socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. Vi lär oss av arbetet som är gjort och genomför löpande erfarenhetsåterföringar för att hitta ytterligare utvecklingsmöjligheter.

6.3 INNOVATION OCH NYTÄNKANDE

NR	HÅLLBARHETSKRAV	ANSVAR
6.3.1	All markanvisning med tävling eller direktanvisning ska ske på sådant sätt att det skapas konkurrens kring hållbarhet och att det finns höga ambitioner. Hållbarhetskompetens ska finnas med i utvärderingen av markanvisningsförslag.	Kommunen
6.3.2	Nytänkande och mod ska prägla marktilldelningen (blandad bebyggelse och blandade funktioner), nya boendeformer för olika familjekonstellationer som särboende med barn, gemensamhetsboende, generationsboende, kollektivboende för äldre och ungdomar.	Kommunen
6.3.3	Projekt Västerport ska utvärdera arbete och erfarenheter löpande för att öka lärandet och hitta nya utvecklingsmöjligheter.	Kommunen
6.3.4	Eftersträva framtagandet av ekonomiska incitament för hållbara val för boende/brukare/förvaltare/byggaktörer/entreprenörer.	Kommunen
6.3.5	Främja skapandet av pilotprojekt och testa nya lösningar.	Kommunen
6.3.6	Utreda möjligheten till incitamentsmodeller som främjar olika upplåtelseformer. Boendeformer som studentlägenheter eller tillgänglighetsanpassade bostäder är viktiga likväl som trygghetsboende och bostäder med särskild service. Byggaktörer och andra entreprenörer involveras för att utveckla nya kreativa affärsmodeller.	Kommunen

6.4 Uppföljning

Arbetet med att gå från vision till genomförande och verklighet förutsätter löpande uppföljningar av planering och byggnation samt revidering av hållbarhetsprogrammet.

6.4 UPPFÖLJNING

NR	HÅLLBARHETSKRAV	ANSVAR
6.4.1	Uppföljning av hållbarhetsprogrammets uppsatta mål ska följas upp två år efter inflyttning.	Kommunen
6.4.2	Avsteg från hållbarhetsprogrammet ska godkännas av kommunens hållbarhetssamordnare i samråd med kommunens projektledare före avvikelse sker. Anledningen till ett avsteg ska dokumenteras med motivering och förslag till åtgärd eller alternativ av den ansvarige för måluppfyllelsen.	Kommunen Byggaktören
6.4.3	Alla byggaktörer ska ta emot praktikanter och/eller lärlingar, exempelvis under byggskedet.	Kommunen Byggaktören
6.4.4	Kommunen samordnar hållbarhetsarbetet och samlar regelbundet in dokumentation från både byggaktörer och kommunen för måluppfyllnad och ständig förbättring. Dokumentation görs efter varje nytt skede och Hållbarhetsprogrammet revideras. Kunskap och erfarenheter från projektet ska spridas.	Kommunen Byggaktören
6.4.5	För att uppnå hållbarhetskraven måste planerings-, projekterings-, bygg- och förvaltningsprocessen säkras. Byggaktören ska ha ett ledningssystem för styrning och uppföljning av arbetet (ISO 14000, Miljödiplomering eller liknande.)	Byggaktören
6.4.6	Byggaktören ska följa kraven ur Trafikverkets dokument "Gemensamma miljökrav för entreprenader, 2018" gällande drivmedel, lätta och tunga fordon, arbetsmaskiner och kemiska produkter.	Byggaktören
6.4.7	Byggaktören/entreprenören ska säkerställa att alla projektdeltagare får information och utbildning om hållbarhetskraven.	Byggaktören
6.4.8	Samtliga byggnader ska tredjepartscertifieras enligt något av de vedertagna systemen Miljöbyggnad, Svanen, LEED eller BREEAM i syfte att kvalitetssäkra och följa upp miljöfrågor relaterade till byggnaderna.	Byggaktören
6.4.9	Byggaktören ska ta fram en handlingsplan som redovisar hur man genom sitt bidrag till Västerport kommer att uppfylla ställda hållbarhetskrav. Byggaktörens/entreprenörens hållbarhetssamordnare ansvarar för att säkerställa efterlevnad av hållbarhetskraven.	Byggaktören
6.4.10	Gröna hyresavtal enligt Fastighetsägarnas "Grön bilaga till standardavtalet" ska upprättas med de verksamheter som erbjuds lokaler.	Byggaktören

5. ORGANISATION OCH ROLLER

SAMVERKAN OCH DIALOG

PROJEKTORGANISATIONEN SKA UTVECKLA VÄSTERPORT

Hållbar stadsutveckling är en uppgift som griper över många olika kompetensområden och aktörer. Samverkan och dialog är en nödvändighet för att skapa hållbara lösningar. Projekt Västerport drivs av Varbergs kommun. Kommunen har bildat en särskild projektorganisation för att utveckla Västerport samt en särskild styrfunktion för hela Stadsutvecklingsprojektet.

Inom stadsdelen finns även andra aktörer i form av främst byggaktörer för de blivande kvarteren, befintliga fastighetsägare och verksamheter. Dessa aktörer är inte en direkt del av projektorganisationen utan utgör viktiga samverkansparter.

Nyckelfunktioner i organisationen

En tydlig struktur ska skapa ordning och reda för aktörerna som deltar i samverkansprocessen. Det finns en tydlighet och transparens i vilka frågor som hanteras i vilka forum samt vilka roller som deltar i respektive arbete, se sammanställningen på nästkommande sida.

Projektgruppen

Projektgruppen har ett övergripande ansvar för genomförande och måluppfyllelse. Den kompletteras med olika delprojekt, mindre tematiska grupper och en samverkansgrupp.

Kvalitetsrådet*

Ett kvalitetsråd har inrättats som har både en granskande och rådgivande funktion. Rådet ska följa upp förslagets gestaltungs- och hållbarhetskvaliteter från markanvisningstävlingen, vara en rådgivande instans under hela markanvisningsprocessen samt sammanställa bedömning av förslagen inför bygglovsprocessen. Rådet består av kommunens stadsarkitekt, planarkitekt, landskapsarkitekt, hållbarhetsansvarig och en representant från mark- och exploateringsavdelningen. Kvalitetsrådet leds av projektets landskapsarkitekt.

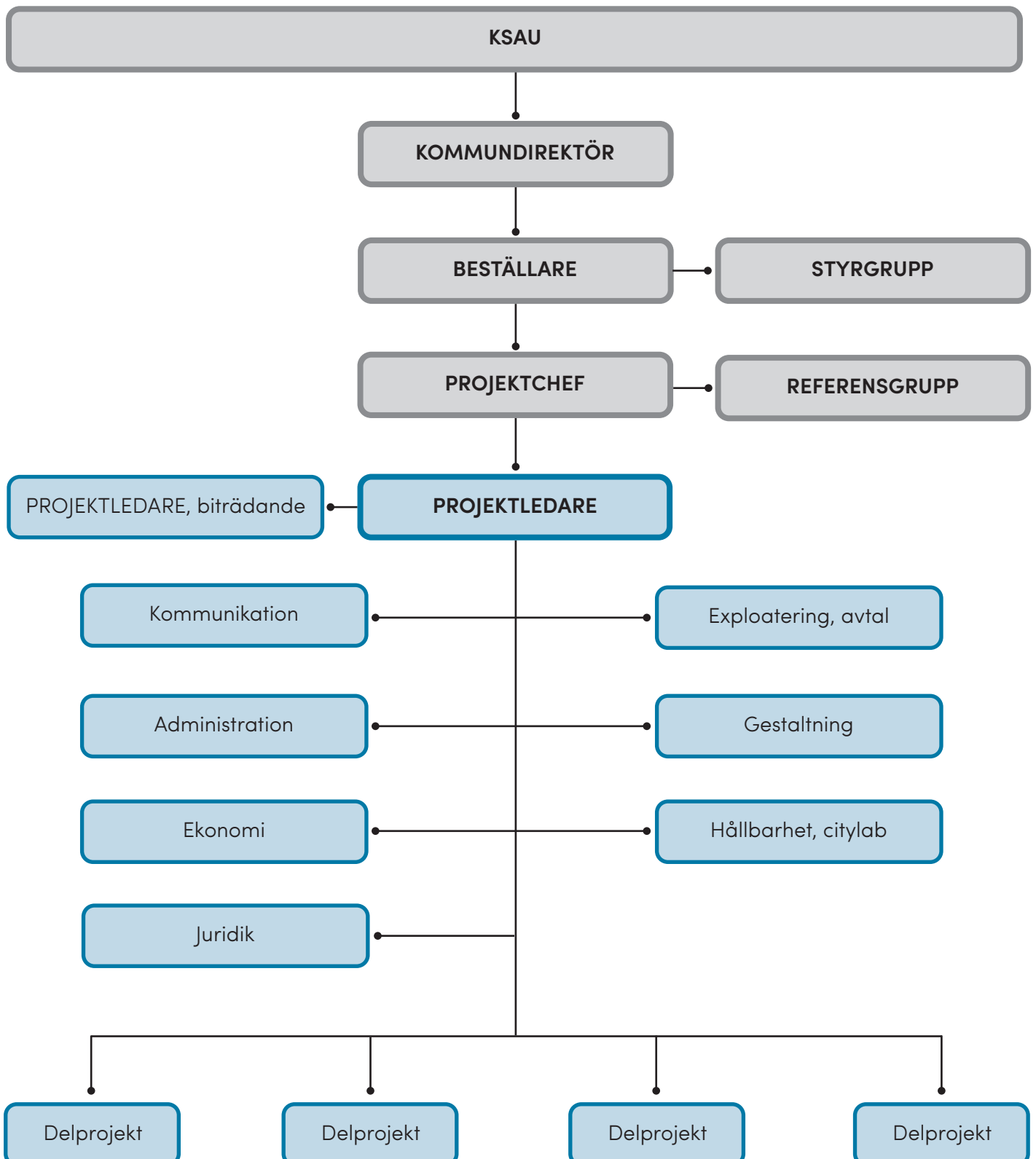
**För en mer ingående beskrivning av kvalitetsrådets process se bilaga A.*

FUNKTION	ANSVAR OCH FOKUS	BEMANNING
Projektgrupp	Samordning och framdrift av projektet. Projektgruppen säkerställer identitet, måluppfyllelse, tid, kvalitet, ekonomi, organisation, samverkan och lärande och uppföljning. Gruppen ansvarar också för kontinuerligt arbete med konsekvensbedömningar, hantering av synergier och målkonflikter liksom risker och osäkerhetshantering. Hållbarhetsprogrammet och dess handlingsplan, kvalitetsprogram med flera, är viktiga verktyg. Gruppen ansvarar även för eventuell certifiering.	Leds av projektledare och består av delprojektledare, kommunikatör, administratör, stadsarkitekt, exploateringsingenjör, hållbarhetsansvarig, planarkitekt och landskapsarkitekt.
Kvalitetsråd	Granskar och följer upp kvaliteter från tävlingen samt fungerar som rådgivande instans under hela markanvisningsprocessen. Inför bygglovsprocessen sammanställs en bedömning av förslaget.	Leds av projekt Västerport. Stadsarkitekt, planarkitekt, landskapsarkitekt (sammankallande), exploateringsingenjör, hållbarhetsansvarig.
Innovationsledning i Västerport	Säkerställer att arbetet fortsatt bedrivs enligt Citylab Guide och att certifiering möjliggörs. Arbetssleder och koordinerar tematiska grupper vid genomförandet av handlingsplanens åtgärder. Särskilt fokus på innovationsområdena samt uppföljning och lärande.	Leds av hållbarhetsansvarig med deltagande av temagrupsledare och extern hållbarhetskompetens.
Temagrupper	Arbetar aktivt med samordning och förankring samt arbetar fram förslag och lösningar på gemensamma frågeställningar.	Bemannas utifrån kompetensbehov och beroenden, kan resurssättas med personer från projektet, kommunala bolag, byggaktörer och vid behov extern expertis. Temagrupsledare finns utsedda.
Samverkansgrupp	Beslutande grupp för byggaktörerna i etapp 1.	Bemannas av byggaktörerna (person med mandat för att ta beslut) samt kommunens projektledare.
Delprojekt	Delprojekten ansvarar för att genomföra en delprocess av projektet, exempelvis genomföra en detaljplaneprocess och projektera allmän platsmark. Delprojekt kan komma att förändras över tid.	Delprojektledare eller motsvarande som ansvarar för sin projektorganisation.
Styrgrupp SUP	Övergripande för hela stadsutvecklingsprojekten Västerport, Varbergstunneln och Farehamnen. Behjälplig vid målkonflikter, förankring av projektet i respektive organisation, beslutande roll inom vissa ramar.	Leds av samhällsutvecklingsdirektören/beställaren. Bemannas av förvaltningschefer för stadsbyggnadskontoret, hamn- och gatuförvaltningen, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, projektledare för stadsutvecklingsprojektet, vd för Hallands Hamnar och Vivab samt ekonomidirektören.
Samordningsgrupp för genomförande	Enbart för Västerport. Samordning kring förberedande arbeten kopplat till markhöjning, sanering och ledningsarbeten.	Leds av delprojektledare. Bemannas av avdelningschef projektavdelning hamn- och gatuförvaltningen, projektledare, Veab, Vivab.
Referensgrupp SUP	Fortlöpande information tre gånger/år om stadsutvecklingsprojekten Västerport, Varbergstunneln och Farehamnen till politiker och presidier för respektive nämnd samt förvaltnings- och bolagschefer.	Leds av projektledarna för stadsutvecklingsprojekten, Västerport, Varbergstunneln och Farehamnen.

PROJEKTORGANISATIONEN VÄSTERPORT

Kommunen har utsett en projektledare med organisatoriskt och ekonomiskt ansvar för att utveckla och driva arbetet med Västerport. Projektledaren har en projektorganisation av tjänstepersoner inom olika kompetensområden till stöd, se organisationssplanen nedan. Antalen delprojekt inom Västerport kommer förändras över tid, vissa tillkommer och andra färdigställs och avslutas.

Illustrationen visar hur hotellet i Västerports etapp 1 syns söder ifrån i förhållande till Varbergs fästning.

Vy över innerhamnen och Campus samt de kommande kvarteren i etapp 1 Västerport. Illustrationen är en inspirationsbild och inte en slutlig version.

6. DIALOG OCH DELAKTIGHET

VÄSTKUSTENS KREATIVA MITTPUNKT

VARBERGS VISION

Varbergs Vision – Väst kustens kreativa mittpunkt, är i sig ett resultat av dialog med kommuninvånare, företagare, politiker och tjänstepersoner. I inriktningsbeslutet för Varbergs stadsutvecklingsprojekt slås fast att ”visionen ska vara en ledstjärna för projektet”. Projektet ska därför skapa förutsättningar för dialog under hela planeringsarbetet och genomförandet.

"Delaktighet. Vi har ett öppet klimat och ett inkluderande förhållningssätt som kännetecknas av mångfald, inflytande och omtanke. Tänk, tyck, fråga! Delaktighet är en av visionens viktigaste beståndsdelar." Ur Varbergs vision

Varbergs historia

Varberg har en lång historia och stadens identitet är starkt knuten till den. De senaste 150 åren har Varberg varit ett populärt besöksmål. Kommunen har länge haft en stark befolkningstillväxt, vilket har många positiva konsekvenser, men som också hos en del invånare skapar oro.

Den nya stadsdelen

Den nya stadsdelen Västerport kommer ligga granne med platser som för många människor är själva essensen av Varberg: havet, hamnen, den gamla stadskärnan och kulturmiljön med fästning, kallbadhus och kurortshistoria. Varberg kommer att växa, mitt i centrum, och stadens storlek, utseende och identitet förändras. En sådan utveckling måste ske tillsammans med kommuninvånarna.

Med medborgardialog i olika former stärker vi demokratin, bland annat genom att skapa fler arenor där beslutsfattare och invånare kan mötas. Med ökad insyn och inflytande kan vi minska människors oro och rädsla för det nya. I den bästa av världar skapas en förväntan och stolthet över vad vi gemensamt kan åstadkomma. Sist men inte minst: Vi får möjlighet att ta till vara kommuninvånarnas kunskap och kompetens, så att resultatet blir så bra som möjligt.

MEDBORGARDIALOGER*

Sedan projektets start har olika former av medborgardialog genomförts. Den första ägde rum redan 2014. Resultatet av denna omfattande dialog lade grunden till det inriktningsbeslut om stadsdelen som kommunfullmäktige fattade 2016. Den andra dialogen genomfördes 2016/2017 som ett parallellt uppdrag med tre inbjudna arkitekter inför framtagandet av Västerports planprogram och den tredje 2018 i form av en barndialog, se bilden till höger, inför framtagandet av stadsdelens gestaltningsprogram.

Samtliga dialogresultat har blivit viktiga inspel i styrande inriktningsbeslut och program.

**För mer information om våra medborgardialoger se bilaga B: Dialog och delaktighet.*

Hållpunkter för dialog och samverkan i projekt Västerport

- För att skapa förutsättningar för delaktighet, både internt och externt, ska projektet aktivt arbeta för olika typer av samverkan. Det betyder att när det är möjligt, bjuder projektet in – och tackar ja – till olika typer av samarbete. Detta förhållningssätt gäller både internt (förvaltningar och bolag) och externt (föreningar, intresseorganisationer, företag, skolor med flera). Se nummer 6.2.7, sidan 26.
- I dialogarbetet ska målgrupper identifieras och projektet lägga extra kraft på att inkludera dem som är svåra att nå. Uppsökande och riktade insatser/inbjudningar varvas med öppna dialoger. Se 6.1.7, sidan 26.
- Planering av kommande dialoger görs parallellt med projektets framdrift. Det ska ges utrymme att kunna greppa gynnsamma tillfällen när de dyker upp, till exempel att snabbt kunna sätta ramarna för en dialog, så att den går i takt med projektets tidplan och verklighetens förutsättningar och behov. Se 6.1.6, sidan 26.
- Kontinuerligt samarbete med kommunens skolor eftersträvas där stadsutvecklingen inkluderas i elevernas lärande. Att arbeta med klasser i olika årskurser gör att det finns en pågående dialog med barn och ungdomar. Se 6.1.9, sidan 26.
- Större medborgardialoger ska kompletteras med det som kallas "perspektivdialog", där projektet under en tid arbetar nära en specifik grupp, till exempel äldre, skolelever, idrottsföreningar med flera. Se 6.1.2, sidan 26.
- Konventionella samråd inom planprocessen samt informationsmöten ska utökas och breddas, både innehållsmässigt och rent fysiskt, så att fler grupper nås. Projektet ska finnas där människor finns. Se 6.1.1, sidan 26.

Vid barndialogen 2018 guidade workshopledare Lisa Wistrand från White arkitekter elever från klass 3 på Almers skola/ Mariedalsskolan, se bilden. Tillsammans med klass 1 på Deromeskolan och klass 4 på Furubergsskolan utgjorde deras samlade kreativa idéer sedan grunden till Gestaltningssprogrammet.

7. KOMMUNIKATION

VÄSTERPORT SKA LIGGA I FRAMKANT

KOMMUNIKATIONSARBETET GENOMSYRAR HELA PROJEKTET

För att kunna vara delaktig krävs kunskap. Därför är kommunikation högt prioriterad i projekt Västerport. I kommunens inriktningsbeslut för Stadsutvecklingsprojektet (2016), slås fast att ”projektet ska skapa förutsättningar för aktuell och begriplig information och bra kommunikation under hela planeringsarbetet och genomförandet”.

Övergripande mål

Kommunikationens övergripande mål är att arbeta för att projektets effektmål* uppfylls. I det ingår att kommunicera kommunens målsättning att om Västerport ska ligga i framkant för hållbar utveckling. Ambitionen är också att öka medborgarnas inflytande i processen och arbeta för en kunskapshöjning om hållbar stadsutveckling. Detta kräver ett kontinuerligt arbete med att definiera målgrupper och hitta vägar för att få möjlighet att kommunicera med dessa. Extra fokus läggs på målgrupper vi av erfarenhet vet är svåra att nå, vilket i förlängningen bidrar till den sociala hållbarheten i projektet.

Kommunikationsansvarig

Kommunikationsansvarig för projektet tar fram en kommunikationsplattform. I denna anges grundstenarna i projektets kommunikation: förhållningssätt, budskap och mål. Inför milstolpar i projektet tas sedan en mer detaljerad kommunikationsplan fram i samarbete med projektledare samt hållbarhetsansvarig i projektet. På så sätt finns utrymme för ett flexibelt och kreativt arbetssätt.

Samverkan

Samverkan är ett nyckelord för att detta arbetssätt ska fungera. Vid sidan av de klassiska kanalerna, som nyhetsbrev, sociala medier, hemsida, utställningslokal och kunskapsseminarium, arbetar projektet med att kroka arm med andra förvaltningar/organisationer/samhällsaktörer i olika projekt när tillfälle uppstår eller skapas. Det finns heller inga vattentäta skott mellan kommunikation och dialogarbete. I båda delarna löper olika aspekter av hållbarhet som en av projektets starkaste röda trådar, både i arbetet med skolelever och byggaktörer.

Transparens och kontinuitet

Kommunikationen i projekt Västerport ska präglas av kontinuitet och transparens om vad vi gör, hur och varför. På så sätt ges förutsättningar för trygghet, delaktighet och engagemang. Samtidigt minskar risken för ryktesspridning och onödig oro.

Ledorden för Varbergs kommuns kommunikation är proaktiv, öppen och lättbegriplig. Vi strävar också efter att vara tillgängliga, inbjudande och generösa.

**Projekt Västerports effektmål = "På lång sikt kommer Västerport att bidra till att Varberg blir attraktivare för både bostadssökande och företag som söker nya etableringsorter."*

Kajpromenaden mot söder i etapp 1. Illustrationen är en inspirationsbild och inte en slutlig version.

Hertiginnan Ingeborgs torg och gatan Diagonalen som sträcker sig från nya stationen mot Varbergs fästning som syns i horisonten. Illustrationen är en inspirationsbild och inte en slutlig version.

8. GENOMFÖRANDE OCH SAMVERKAN

Följande kapitel beskriver hur de involverade parterna ska samverka i projektets olika skeden samt vilka arbetsrutiner som ska följas för att hållbarhetskraven i Västerport ska uppnås.

PLANERINGSSKEDE – PROCESS OCH DIALOG

Hållbarhetssamordning

Inom kommunen finns en ansvarig person för hållbarhetsarbetet, nedan kallad hållbarhetssamordnaren. Rollen innebär processledning, uppföljning och revidering av Hållbarhetsprogrammet. Det innebär att koordinera, stötta och vägleda involverade parter som berörs av hållbarhetskraven, se checklistorna på sidorna 17-29. Hållbarhetssamordnaren bidrar till planering av arbetssätt/aktiviteter och tar en aktiv roll som processledare samt driver särskilda delprojekt/utredningar (avfallsutredning, medborgardialog eller grönytefaktor).

Avsteg

Hållbarhetssamordnaren granskar handlingar, plan- och gestaltungsprogram, detaljplan och ska föreslå eventuella avsteg från Hållbarhetsprogrammet. Avsteg ska motiveras och förklaras för att sedan beslutas av projektledare och kan innebära krav på kompensationsåtgärder.

Dialog

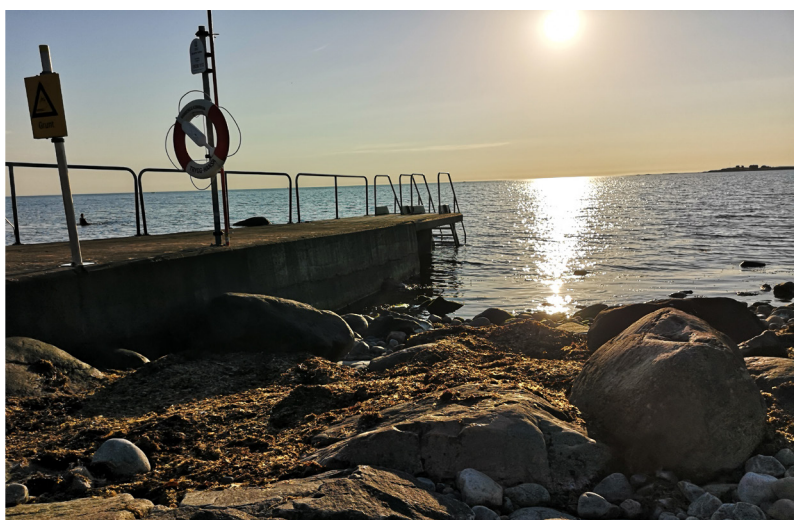
Dialog som ett led i Varbergs vision om delaktighet och olika dialogprocesser, har varit en central del i utvecklingsarbetet för Västerport. Tidig förankring och medvetenhet är viktigt för att skapa samförstånd, utveckling, intresse och uppmuntra till nya initiativ. I kapitel 6 beskrevs arbetet med dialog och delaktighet, se även bilaga B.

Incitamentsmodeller

För att få största möjliga utväxling av hållbarhetsarbetet är incitamentsmodeller intressant att utreda. Det kan handla om att hitta olika tekniklösningar eller taxemodeller för att exempelvis ekonomiskt gagna de intressenter som vill genomföra ett hållbarhetsarbete med höga ambitioner. I kommande arbetsprocess kan kommunen tillsammans med externa intressenter vidare studera frågan för att nå fungerade modeller.

Arbetsgruppen

Under planeringsskedet kommer arbetsgrupper med olika fokusområden att skapas. Deltagarna i dessa grupper kommer att variera beroende på vilket fokus som gruppen har och var i processen projektet befinner sig.

PROJEKTERING OCH BYGGSCKEDE – IMPLEMENTERING

Kommunikation

I projekterings- och byggfasen ska byggaktören se till att hållbarhetskraven implementeras i såväl bygghandlingar som i den färdigställda byggnaden. Detta gäller både vid projektering av enskilda byggnader såväl som planering och projektering av stadsrum och infrastruktur. Både byggaktörer och kommunen ansvarar för att kommunicera projektets hållbarhetskrav till samtliga medverkande och underkonsulter som arbetar med projektet samt att följa upp att kraven följs. Ansvarsfördelningen framgår av de tidigare nämnda checklistorna. En överblick av vilka hållbarhetskrav som berör vem och vilka finns även illustrerat i Processmodellen på sidorna 42–43.

Upphandling

I samband med att projekteringen och byggskedet drar igång ser kommunen/byggaktörerna till att upphandla konsulter, entreprenörer och övriga medverkande utifrån de gällande kraven. Hållbarhetsprogrammet är ett av de dokument som ligger till grund för upphandlingen.

Byggaktörens hållbarhetssamordnare

Även byggaktörerna utser en hållbarhetssamordnare för sitt specifika projekt med ansvar att kommunicera hållbarhetsarbetet med kommunen och särskilt med utsedd hållbarhetssamordnare. Byggaktörernas hållbarhetssamordnare koordinerar projektgruppens deltagare och styr arbetet så att hållbarhetskraven uppnås under projektering och i byggskedet genom regelbundna avstämningsmöten, upprättande av handlingsplaner och dokumentation av uppnådda mål och avvikelser.

Implementering och uppföljning

Kommun och byggaktör ansvarar för att hållbarhetskraven arbetas in i handlingar i projekteringsfasen och att kraven arbetas in i bygglösningar i entreprenadskedet. För att följa upp hållbarhetsarbetet med de specifika krav som återfinns i checklistorna i kapitel 4, finns två separata arbetschecklistor framtagna;

1. en checklista för de krav som gäller kommunens hållbarhetsarbete, infrastruktur och allmänna ytor,
2. en checklista för byggaktörens krav.

De framtagna checklistorna fungerar som övergripande dokument för uppföljning av processen där planerad aktivitet, skede, ansvar och uppföljning redovisas. Listorna fylls i regelbundet och förvaras hos kommunen.

Avrapportering

Efter avslutat projekterings- eller byggskede ska byggaktörens hållbarhetssamordnare sammanställa hållbarhetsarbetet genom ifyllda checklistor och rapportering till kommunens hållbarhetssamordnare. Dokumentationen består av ifylld checklista samt eventuella utredningar som ligger till grund för redovisat resultat. Kommunens hållbarhetssamordnare sammanställer byggprojektens slutresultat vilket redovisas för kommunens projekt- och styrgrupp.

FÖRVALTNINGSSKEDE – DRIFT OCH UPPFÖLJNING

Kontinuerlig process

Arbetet med Hållbarhetsprogrammet fortsätter även efter att respektive etapp är färdigutbyggd eftersom hållbarhetsarbetet är en kontinuerlig process som även kräver genomtänkt drift och förvaltning.

Implementering och avrapportering

På motsvarande sätt som i projekterings- och byggskedet ska återrapportering till kommunens hållbarhetssamordnare göras. Vid det första större återrapporteringstillfället, som är två år efter det att byggnaderna tagits i bruk, består dokumentationen av ifylld hållbarhetschecklista.

Förvaltaren ansvarar för att ovan beskrivna uppföljning med återrapportering, verifiering och omcertifiering blir utförd och rapporterar till kommunens hållbarhetssamordnare. Dokumentation av detta görs till kommunens hållbarhetssamordnare. Utifrån förvaltarens avrapportering sammanställer kommunens hållbarhetssamordnare den årliga återrapporteringen och redovisar för kommunens arbetsgrupp och styrgrupp.

Kontinuerlig förbättring – erfarenhetsåterföring och revidering

Utbyggnaden av stadsdelen Västerport kommer pågå under lång tid framöver. För att åstadkomma en bra stadsmiljö med invånarna i fokus är det viktigt att hela tiden lära sig av de erfarenheter som görs och uppdatera de verktyg som styr arbetet i projektet. I samband med varje ny etappstart ska Hållbarhetsprogrammet följas upp och vid behov revideras för att skapa ännu bättre förutsättningar för hållbara lösningar och ligga till grund för detaljplanearbetet för kommande etapper.

Kommunens hållbarhetssamordnare driver arbetet med uppföljningar, revideringar och sammanställer dokumentation, synpunkter och erfarenheter från byggaktörer av olika projekt samt kommunens egna projekt. Erfarenhetsåterföring sker även genom utbyte av kunskap och erfarenheter med olika samarbetsparter. Både kommunen, högskolan och byggaktörerna kan sprida sina erfarenheter genom de kanaler som finns i projektet, till exempel på hemsidan eller genom föreläsningar och möten.

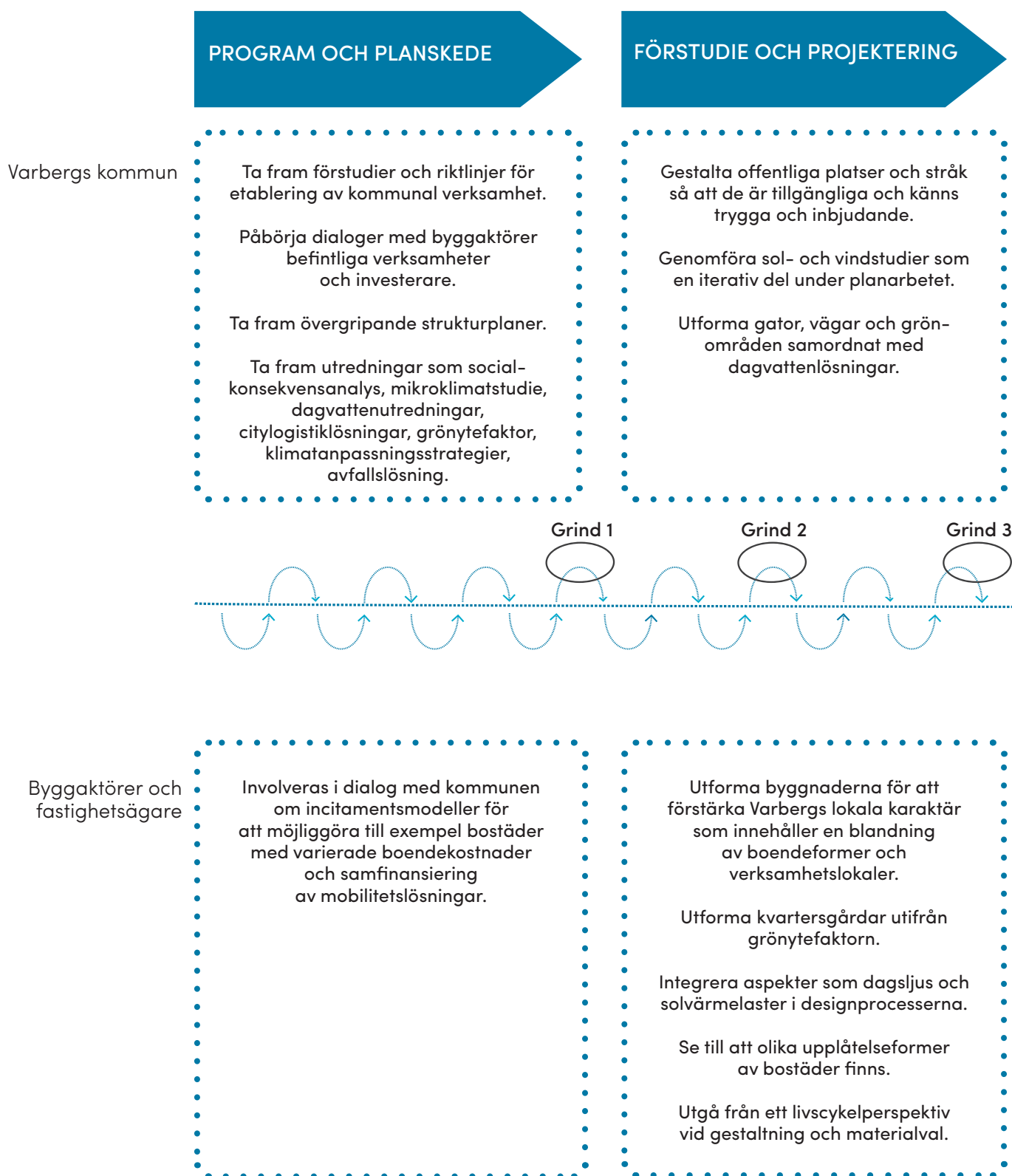
ROLLER OCH ANSVAR

Det är viktigt att skapa en gemensam bild av roller och ansvar för att säkerställa att hållbarhetsstyrningen inte faller mellan stolarna. På nästa sida visas en processmodell som kan fungera som ett stöd för implementering av Hållbarhetsprogrammets krav, se checklistorna i kapitel 4, på sidorna 17-29.

Processmodellen uppdateras under arbetets gång och ska i ett första skede ses som ett exempel på hållbarhetsstyrningens process.

PROCESSMODELLEN

Läsanvisning:

Alla krav, uppdelat på de sex målområdena, är indelade i vilket skede som de ska implementeras samt vem som är ansvarig (kommun eller byggaktörer/fastighetsägare).

Kraven som finns i målområdet Genomförandeprocessen illustreras som en tidslinje där flera av kraven finns med som delprocesser, eftersom dessa är krav som kontinuerligt kommer genomgå hela Västerports planerings- och byggskede.

BYGGOSKEDE

FÖRVALTNINGSSKEDE

Tillgodose infrastruktur och tekniska förutsättningar till exempel med cykelparkering och laddningsplatser för elfordon för att möjliggöra miljövänliga transporter.

Tillgodose minimalt antal parkeringsplatser. Parkeringskostnader bärs av användare.

Främja ett genomtänkt utbud av offentlig och privat service.

Förvalta grönytor med hänsyn till biologisk mångfald.
Dagvatten samlas upp och magasineras för bevattning.

Tillgodose att säker och effektiv cykelparkering skapas i tillräcklig omfattning.

Varbergs kommun

Uppföljning
handlingsplan

Uppföljning
handlingsplan

Kontrollera och dokumentera byggmaterial med hjälp av Byggvarubedömningen eller Sunda hus.

Säkra plats för cykelparkering.

Använda energieffektiva byggplatsetableringar.

Sortera byggavfall så att minimala mängder går till deponi.

Möjliggöra för hyresgäster att påverka sin hyresnivå genom delaktighet i förvaltning och skötsel.

Erbjuda alternativ till parkering i boendet, till exempel medlemskap i bilpool eller elsparkcykel.

Samla upp och använd regnvatten till bevattning.

Använda energislag som uppfyller ställda krav.

Byggaktörer och fastighetsägare

OSKEDE

Aktiviteter

Delprocess

Särskild
aktivitet

Beslut

9. INNOVATION OCH LÄRANDE

VAD ÄR INNOVATION?

NYTÄNKANDE OCH SAMVERKAN

Det samhälle vi lever i står inför flera utmaningar. Exempelvis miljö-, energi- och klimatfrågor driver på samhällsutvecklingen och ställer krav på nytänkande och nya former av samverkan. Innovationskraften är därmed en framgångsfaktor för att vända flera av framtidens utmaningar till möjligheter.

Det här återspeglas i ett av FN:s globala miljömål. Mål nummer 11 anger att:

*”Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. **Inkluderande och innovativ stadsplanering behövs för att göra städerna säkra och hållbara för framtiden.**”*

Innovation = ny + värdeskapande

Innovation handlar om nya sätt att skapa värden för människor, företag och samhället i stort. En definition av innovation är en ny eller förändrad produkt, tjänst, process, modell eller metod som skapar eller omfördelar värde.

Det ständiga förbättringsarbetet som ingår i vår dagliga verksamhet är en viktig grund för innovationsarbetet. En innovation ska vara nytt för oss inom projektet eller till och med nytt för Varberg. I bästa fall kan en innovation leda till att vara nytt för Sverige eller till och med nytt internationellt.

Innovation i Västerport

I projekt Västerport behöver vi kunna hantera en framtid som är föränderlig. Det ställer krav på hur vi både internt och externt arbetar med processer, planering och metoder för genomförande. En kontinuerlig utveckling av våra arbetssätt pågår ständigt men därutöver strävar vi mot att genom innovationsarbete skapa nya lösningar inom identifierade fokusområden. Projektet ser innovation som ett verktyg och hjälpmedel i arbetet med att skapa en stadsdel som ligger i framkant för socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. Helt i linje med inriktningsbeslutet såväl som med kommunfullmäktiges mål.

I inriktningsbeslutet för stadsutvecklingsprojektet som togs av kommunfullmäktige 2016 står att:

”Hållbarheten innebär också att Stadsutvecklingsprojektet ska arbeta för långsiktighet i resursanvändande, att utveckla sin kunskap om hållbar livsmiljö, att bedriva ett aktivt kvalitetsarbete och att sätta människan i centrum. Projektet ska värna om att skapa en fysisk miljö med både god arkitektur och god gestaltning. Projektet ska ligga i framkant när det gäller allt ifrån hållbara byggmetoder till energiförsörjning och tekniska lösningar. Planeringsarbetet ska innehålla ett kvalitets- och hållbarhetsprogram. Det ska också finnas en medveten och väl genomtänkt planering av den långa byggtiden. Den är en del av processen och hanteringen blir viktig för hur projektet kommer att uppfattas.”

I Kommunfullmäktiges mål (2020-2023) anges i målområde 4:

”Organisation som utmärks av utveckling och förnyelse –

Varbergs kommun är en utvecklingsorienterad organisation som präglas av nytänkande, samarbete och stark förändringsvilja. Organisationen utvecklas i dialog och samspel med invånarna för att möta deras behov. Genom att lösa uppdragen på ett innovativt sätt möter vi invånarnas förväntningar och är en förebild för andra.”

Förutsättningar för att arbeta med innovation

Varbergs vision om att utvecklas till Västskustens kreativa mittpunkt ska fungera som en ledstjärna. Hållbarhet och delaktighet ska genomsyra allt vi gör. Nytänkande, kunskap, framåtanda och mod ska synas i både arbetssätt och resultat. Visionen och dess förhållningssätt är av stor betydelse för att skapa en bra grogrund för innovationsarbete.

Samarbete mot gemensam målbild

Innovationer uppstår sällan av sig själv. I ett innovationsarbete krävs att flera människor vågar, vill och kan tänka nytt. Ett internt, såväl som externt samarbete mellan personer med olika kompetenser, erfarenheter, fokus och inriktningar behövs. Att tillsammans identifiera vägvalen, staka ut riktningen och skapa en gemensam bild av det önskvärda läget. Innovativ kreativitet uppstår när olika tänker olika men har lyft blicken mot ett gemensamt mål.

Tillåtande kultur och uthållighet

Den omgivande miljön och kulturen behöver, inom projektet såväl som inom hela organisationen, vara tillåtande och uppmuntrande. Både misstag och framgång är tillåtet. Det behövs också en stor dos förståelse för att innovationsarbetet kan innebära risker och osäkerheter. Arbeta från idéstadie till eventuellt genomförande tar tid och kräver uthållighet både inom projektet och i den övriga verksamheten. Innovation är till stor del en lärandeprocess. Ibland lyckas projektet med ett uppdrag fullt ut, andra gånger blir resultatet en lärdom och något att ta med sig i kommande processer.

Fokusområden för innovation

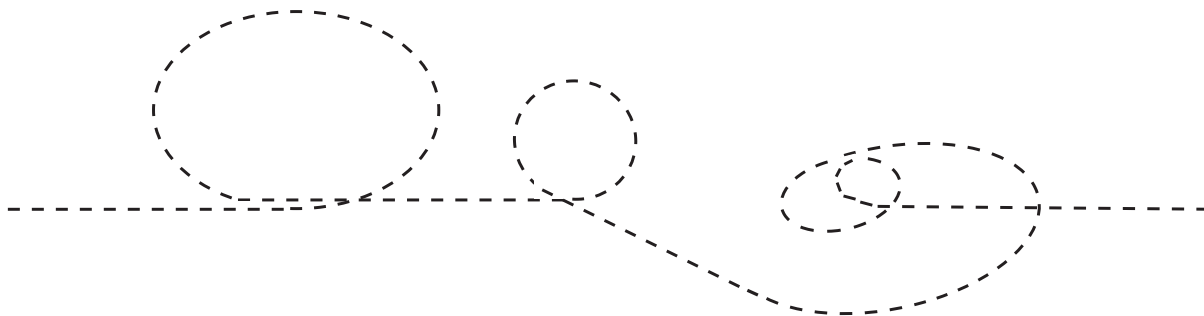
Nedan angivna fokusområden med tillhörande punkter arbetades fram under tidigare nämnda workshop där cirka 40 nyckelpersoner från kommunens organisation deltog, se sidorna 7–8. Ett av kraven på Västerport är att projektet ska ligga i framkant för hållbar utveckling. Med det som utgångsläge diskuterade workshopdeltagarna Västerports sex hållbarhetsmål, se kapitel 4, och funderade kring vilka utmaningar som finns för att projektet ska kunna fortsatt leva upp till de ställda kraven om att tänka nytt utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Resultatet från workshopen sammanställdes och klustrades samman till nedanstående områden. Dessa fokusområden för innovation kan komma att förändras över tid.

LÄRANDE I PROCESSEN

En innovationsprocess är väldigt sällan linjär utan kan snarare beskrivas som en iterativ process (se figur 1). Över hela processen är det viktigt att det görs möjligt för ett lärande – både positiva och negativa erfarenheter, från individen till gruppen och organisationen i sin helhet.

Figur 1. Illustration över hur en innovationsprocess kan se ut. Ett framåtskridande i arbetet loopar tillbaka där reflektion, justering och omtag tar arbetet vidare. Att på detta sätt lära sig av både positiva och negativa erfarenheter, samt ha möjlighet att testa idéer innan de sätts permanent, är en framgångsfaktor för ett projekt.

Figur 2. Schematisk bild över de olika stegen i innovationsprocessen.

Individuellt lärande – Projektdeltagare kommer att lära genom att ta del av nya fakta och genom att omsätta teori i praktik.

Lärande i grupp – Projektmedlemmarna lär tillsammans och får en ny och delad förståelse för det pågående arbetet. Eftersom utbyggnaden av Västerport är indelad i flera etapper kan lärandet ske systematiskt från den ena delen till nästkommande. Det innebär också att det finns möjlighet att utveckla lösningar och genomföra tester av dessa i en mindre skala, för att sedan i nästkommande del växla upp det arbetet om testet faller väl ut.

Ett annat viktigt lärande i grupp är när projektet har möjlighet att anordna studieresor med fokus på stadsutveckling. Ambitionen är att detta sker en gång varje år. Utöver projektgruppen deltar personer från de övriga stadutvecklingsprojekten, beslutande politiker och andra nyckelpersoner inom kommunen. Att på detta sätt gemensamt få ta del av projekt i andra kommuner är värdefullt både för kunskapsinhämtande och för inspiration till det kommande arbetet inom projektet.

Projektets veckomöte förlängs regelbundet för att avsätta tid för omvärldsbevakning eller en presentation och fördjupning av valt ämne som knyter an till projekt Västerport. Till exempel visas dokumentärer eller webinarium med olika teman som kan handla om stadsutveckling i havsnära miljö, klimatfrågor eller stadsodling med efterföljande diskussioner och reflektioner.

Organisatoriskt lärande – Projektet ansvarar för att lärdomar inom projektet kommer andra i kommunen till del. De befintliga forum som finns inom kommunen används för att dela dessa erfarenheter.

HUR GÅR VI VIDARE?

I det fortsatta innovationsarbetet ska följande frågeställningar redas ut och involverade behöver komma överens om:

Vad och varför?

- Vilken eller vilka möjligheter ska vi fokusera på, prioritering?
- Vilka kriterier styr prioriteringen?
- Vilken är vår gemensamma målbild och ambitionsnivå?

Vem och hur?

- Vilka interna och externa resurser krävs och när?
- Hur ser ansvar och rollfördelning ut?
- Vilka är intressenterna, hur och när blir de en del av arbetet?
- Hur ska arbetet drivas och finansiering lösas?
- Vilka verktyg, processer och metoder ska användas?
- När och hur sker avstämningar?
- Utvärdering i projektet, hur mäter vi om vi har lyckats?

Besöksadress: Engelbrektsgatan 15, Östra Vallgatan 12 (hiss) **Postadress:** Varbergs kommun, 432 80 Varberg
Varberg direkt: 0340-880 00, Norra Vallgatan 14, 432 41 Varberg
E-post: ks@varberg.se **Webbplats:** www.varberg.se

**VARBERGS
KOMMUN**